

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

การเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรมก่อสร้าง
กรณีศึกษา : คนงานก่อสร้างในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

LABOUR MOBILITY FROM AGRICULTURAL SECTOR TO
CONSTRUCTION INDUSTRIAL

CASE STUDY : CONSTRUCTION LABOUR AT KING MONGKUT'S INSTITUTE OF
TECHNOLOGY CHAOKUNTAHARN LADKRABANG

โดย

นายสุภสิทธิ์ ศิลปสิทธิ์

วท.บ.(พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่ 3 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2539

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

[Signature] 3, ๓๐, ๓๙

(อาจารย์ ดำรงค์ชัย สิทธิโชค)

กรรมการปัญหาพิเศษ

[Signature] ๕, ๓๓, ๓๙

(ดร. อวรรณ โอภาสพัฒนกิจ)

กรรมการปัญหาพิเศษ

[Signature] ๕, ๓๓, ๓๙

(อาจารย์ สุขุมารณ์ จันทร์ศรี)

หัวหน้าภาควิชา

[Signature] ๕, ๓๓, ๓๙

(พศ. สุภสมบุญ อังรัตนกร)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นใด
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารฉบับนี้ทุกครั้งที่มีการใช้
๒๗. ๓๗๕๓ ๒๕๓๘

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรมก่อสร้าง

กรณีศึกษา : คนงานก่อสร้างในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

LABOUR MOBILITY FROM AGRICULTURAL SECTOR TO
CONSTRUCTION INDUSTRIAL

CASE STUDY : CONSTRUCTION LABOUR AT KING MONGKUT'S INSTITUTE OF
TECHNOLOGY CHAOKUNTAHARN LADKRABANG

T096281

โดย

นายศุภสิทธิ์ ศิลปสิทธิ์

เสนอ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

ปีพ.

พ.ศ. 2538

๑๖๖๕ ก

๒๕๓๘

เลขหมู่.....

เลขทะเบียน 96281

วันเดือนปี.....ไม่สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรมก่อสร้าง
กรณีศึกษา : คนงานก่อสร้างในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

โดย : นาย สุภสิทธิ์ ศิลปสิทธิ์

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ : .....

(อาจารย์ดำรงชัย ลิทธิโชค)

๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรมก่อสร้างของคนงานก่อสร้างในเขตสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบสถานภาพส่วนบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของคนงานก่อสร้าง ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภูมิหลังของคนงานก่อสร้าง มูลเหตุที่เป็นแรงผลักดันและแรงดึงดูดให้คนงานเข้ามาทำงาน รวมทั้งศึกษาปัญหาการทำงานในปัจจุบันตลอดจนการมีส่วนช่วยเหลือการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในท้องถิ่นเดิม ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างประชากรคนงานก่อสร้างในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จำนวน 110 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นซึ่งได้ทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความน่าเชื่อถือแล้ว นำมาวิเคราะห์แปรผลข้อมูล โดยใช้สถิติพรรณนา คือ ค่าร้อยละ และค่ามัธยิมเลขคณิต

ผลการศึกษาพบว่า คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 30 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสถานภาพสมรสและอยู่ด้วยกัน โดยเป็นหัวหน้าครอบครัว มีจำนวนบุตรเฉลี่ย 2 คน จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน ก่อนที่จะออกมาทำงานก่อสร้างเคยทำการเกษตรมาก่อน ส่วนใหญ่มีที่ดินถือครองทำการเกษตรเฉลี่ย 11 ไร่ รายได้จากการเกษตรเฉลี่ยเดือนละ 1,869 บาท แต่เมื่อได้เข้ามาทำงานก่อสร้างแล้วมีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 4,482 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมาจากจังหวัดบุรีรัมย์เป็นส่วนมาก เคยประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ มาก่อน สภาพปัญหาทางการเกษตรที่สำคัญ อันเป็นสาเหตุที่ผลักดันให้ออกมาทำงานก่อสร้าง คือ การขาดแคลนน้ำใช้ในการผลิต การประสบภัยแล้ง การขาดแคลนเงินทุนและปัจจัยการผลิต ตลอดจนถึงปัญหาด้านราคาผลผลิตตกต่ำ ส่วนมูลเหตุที่เป็นแรงดึงดูดให้มาทำงานก่อสร้าง ได้แก่ คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ได้รับการชักชวนจากเพื่อนหรือญาติสนิท และการมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนถึงความต้องการแสวงหาโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

สภาพการทำงานก่อสร้างและปัญหาในปัจจุบัน คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ได้ทำงานเป็นกรรมกรก่อสร้างมาแล้วเป็นระยะเวลาประมาณ 4 ปี มีที่พักอาศัยในแหล่งงานในการทำงาน คนงานส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการทำงานและการได้รับค่าจ้าง แต่จะได้รับอันตรายจากอุบัติเหตุเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น

เกี่ยวกับการมีส่วนช่วยเหลือครอบครัวและสนับสนุนอาชีพเกษตรกรรมเดิมสรุปได้ว่า คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ไม่ได้กลับไปช่วยทางบ้านทำการเกษตร แต่จะช่วยเหลือครอบครัวโดยการส่งเงินกลับไปให้ ส่วนการที่ได้กลับไปเยี่ยมครอบครัวทางบ้านเป็นครั้งคราว พบว่า ส่วนใหญ่ได้กลับบ้านปีละ 1-3 ครั้ง

คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่มีความประสงค์และต้องการที่จะกลับไปประกอบอาชีพเกษตรกรรมในท้องถิ่นเดิม ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงแผนและโครงการทำการเกษตรในอนาคต คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่จะรวบรวมเก็บสะสมเงินทุนที่ได้จากการทำงานก่อสร้างไปใช้ปรับปรุงโครงสร้างและระบบการผลิตและพัฒนาการเกษตรของตนเองต่อไป

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาช่วยเหลือจากคณะกรรมการที่ปรึกษาปัญหาพิเศษหลายๆท่านที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ อาจารย์ดำรงค์ชัย ลิทธิโชค ซึ่งเป็นประธานกรรมการปัญหาพิเศษ ที่คอยให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง ให้สมบูรณ์ขึ้นมาโดยตลอด อีกทั้งอาจารย์สุชมาภรณ์ จันทร์ศรี และดร.อาวรรณ โอภาสพัฒนกิจ เป็นที่ปรึกษาและกรรมการปัญหาพิเศษ โดยให้ความช่วยเหลือในการแนะนำตรวจทานแก้ไข และให้แนวคิดในการทำปัญหาพิเศษมาตั้งแต่ต้น นอกจากนี้ ยังได้รับความร่วมมือจากพนักงานและคนงานของบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ให้การช่วยเหลืออำนวยความสะดวกและให้ข้อมูล รวมทั้งเพื่อนนักศึกษาภาควิชาเทคนิคเกษตร ให้การช่วยเหลือเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ซึ่งท่านทั้งหลายมีส่วนร่วมทำให้ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ตามความมุ่งหมายของการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใคร่ขอขอบพระคุณทุกท่าน มา ณ โอกาสนี้ ด้วย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากปัญหาพิเศษเรื่องนี้ ผู้ศึกษาขอมอบให้กรมส่งเสริมการเกษตรและกรมแรงงาน ในการที่จะนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเกษตรในท้องถิ่นชนบทได้ถูกต้อง จนถึงการพัฒนาฝีมือแรงงานในชนบทและคุ้มครองแรงงานก่อสร้างต่อไป สุดท้ายขอแสดงความดีใจอันพึงมีจากการศึกษาครั้งนี้ข้าพเจ้าขอขอบแต่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ แต่หากเกิดความผิดพลาดประการใดนั้นเพราะความบกพร่องของผู้ศึกษาเอง

สุกสิทธิ์ ศิลปสิทธิ์

9 เมษายน 2539

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(1)
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตการศึกษา	3
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	
การเคลื่อนย้ายแรงงาน	6
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	
ประชากร	14
วิธีการสุ่มตัวอย่าง	14
เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล	14
สถานที่และระยะเวลาการศึกษา	15
การวิเคราะห์ข้อมูล	16
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของคนงานก่อสร้าง	18
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังและสภาพปัญหาทางการเกษตรที่เป็นแรงผลักดัน มูลเหตุที่เป็นแรงดึงดูดให้เข้ามาทำงานก่อสร้าง	24
ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงาน ปัญหาจากการทำงานก่อสร้างในปัจจุบัน และการมีส่วนร่วมต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่มีอยู่เดิม	34

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา 41

ข้อเสนอแนะ 44

เอกสารอ้างอิง 46

ภาคผนวก 48

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงแผนงานและระยะเวลา	16
2. แสดงสถานภาพส่วนบุคคลของคณงานก่อสร้าง	19
3. แสดงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของคณงานก่อสร้าง	22
4. แสดงภูมิลำเนาเดิมของคณงานก่อสร้าง	25
5. แสดงสภาพทำการเกษตรและปัญหาที่เป็นแรงผลักดันให้ออกมาทำงาน ก่อสร้าง	29
6. แสดงถึงความกดดันจากครอบครัวและท้องถิ่นเดิม	31
7. แสดงมูลเหตุที่เป็นแรงดึงดูดให้มาทำงานก่อสร้าง	33
8. แสดงข้อมูลสภาพการทำงานและปัญหาจากการทำงานก่อสร้าง	36
9. แสดงถึงการมีส่วนช่วยเหลือครอบครัวและสนับสนุนอาชีพ เกษตรกรรมเดิม	38
10. แสดงข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังที่จะกลับไปประกอบอาชีพเกษตรกรรม และพัฒนาการเกษตรของตนเอง	40

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มี “ระบบเศรษฐกิจแบ่งได้เป็น 2 ภาคใหญ่ ๆ คือ ภาคเกษตร และภาคที่ไม่ใช่การเกษตร หรือภาคอุตสาหกรรม ซึ่งทั้ง 2 สาขามีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ถ้าอัตราส่วนของสาขาหนึ่งเพิ่มขึ้น อัตราส่วนของอีกสาขาหนึ่งก็จะลดลง” (ทองโรจน์ อ่อนจันทร์, 2524:20) “ในอดีต อาจกล่าวได้ว่าโครงสร้างระบบเศรษฐกิจดังกล่าว มีการผลิตทางการเกษตรเป็นหลัก สัดส่วนของสาขากเกษตรต่อผลิตภัณฑ์ในประเทศสูงกว่าสาขาการผลิตอย่างอื่นประมาณร้อยละ 25 - 50 แต่ในปัจจุบันลดลงเหลือเพียงร้อยละ 11 เท่านั้น” (ยุคติ สาริกะภูติ, 2539 : 1) ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการที่ประเทศมีการพัฒนาเทคโนโลยีและการขยายการผลิตทางอุตสาหกรรมมากขึ้น สำหรับการใช้จ่ายแรงงานภาคเกษตรกับภาคนอกเกษตรต่างก็เพิ่มขึ้นและลดลงในอัตราที่ต่างกัน ซึ่งเมื่อดูสัดส่วนการใช้จ่ายแรงงานในภาคเกษตรต่อแรงงานทั้งหมดจะพบว่า อัตรานี้ค่อยๆ ลดลง คือ จากร้อยละ 74.8 ในปี พ.ศ. 2513 เหลือร้อยละ 60 ในปี พ.ศ. 2517 และเหลือประมาณร้อยละ 55 ในปีพ.ศ. 2538 ในทางตรงกันข้าม แรงงานนอกภาคเกษตรค่อย ๆ เพิ่มขึ้น คือ จากร้อยละ 25 ในปี พ.ศ. 2503 เป็นร้อยละ 39.8 ในปี พ.ศ. 2522 และเพิ่มมากขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 44 ในปี พ.ศ. 2538 (กองเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2503 - 2538) ลักษณะการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ เป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม คือ การเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรไปทำงานในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งแรงงานส่วนใหญ่ที่เคลื่อนย้ายนั้นมักเคยประสบกับปัญหาความล้มเหลวทางการประกอบอาชีพเกษตรกรรมมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชาวชนบท (เครือข่ายองค์กรทำงานเพื่อลูกกรรมกรก่อสร้าง, 2538) การเคลื่อนย้ายแรงงานดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของคนในชนบทซึ่งมีอาชีพเกษตรกรรมอยู่แล้วที่จะหนีออกไปจากความยากจนแร้นแค้นของตนเพื่อ โอกาสแสวงหาในสิ่งจูงใจสำหรับการดำรงชีวิตที่ดีกว่า

กรุงเทพมหานครเป็นชุมชนขนาดใหญ่ และมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางทั้งทางอุตสาหกรรม การพาณิชย์ การปกครอง การเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยเอื้ออำนวยเป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ทางการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สนับสนุนให้อุตสาหกรรมเติบโตมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งบริเวณกรุงเทพมหานครและรอบปริมณฑล ทำให้สภาพเศรษฐกิจมีแนวโน้มเป็นเมืองอุตสาหกรรม ความเติบโตด้านต่างๆ ดังกล่าวทำให้กรุงเทพมหานครกลายเป็นแหล่งดึงดูดให้แรงงานในชนบทเคลื่อนย้ายเข้ามาในกรุงเทพมหานคร โดยเหตุที่เขตลาดกระบัง เป็นพื้นที่ชานเมืองส่วนหนึ่งในกรุงเทพมหานครที่เป็นแหล่งที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรม หมู่บ้านที่พักอาศัย คลังสินค้าขนาดใหญ่ รวมทั้งสถาบันการศึกษา ซึ่งมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและงานก่อสร้างจำนวนมาก ความต้องการแรงงานเพื่องานก่อสร้างจึงเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว โดยเฉพาะในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังมีการก่อสร้างอาคารต่างๆ จำนวนมาก ซึ่งในปีพ.ศ. 2538 มีบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างกำลังก่อสร้างอาคารทั่วไปของสถาบันถึง 4 บริษัท ในแต่ละบริษัทจะมีแรงงานส่วนใหญ่ที่อพยพเคลื่อนย้ายมาจากชนบท

จึงเห็นสมควรศึกษาถึงสาเหตุสำคัญที่แท้จริงของการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรมในชนบทเข้ามาทำงานภาคอุตสาหกรรมก่อสร้างในเขตสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของคนงานเหล่านี้ ตลอดจนสภาพการทำงานในปัจจุบันมีผลต่ออาชีพเกษตรกรรมที่มีอยู่ รวมถึงแนวคิดและแผนการที่จะพัฒนาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของตนเองในภูมิภานาเดิมในอนาคต ผลการศึกษาคาดว่าจะสามารถทำให้ทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงของการเคลื่อนย้ายแรงงานออกจากภาคเกษตรเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม รวมถึงทราบปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงาน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมก่อสร้าง : กรณีศึกษาคณงานก่อสร้างในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อทราบสถานภาพส่วนบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ของคณงานก่อสร้าง
2. เพื่อศึกษาภูมิหลังของคณงานก่อสร้าง เกี่ยวกับมูลเหตุที่เป็นแรงผลักดันและมูลเหตุที่ดึงดูดให้เข้ามาทำงานก่อสร้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. เพื่อศึกษาปัญหาการทำงานในปัจจุบัน ตลอดจนการมีส่วนร่วมต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในท้องถิ่นเดิม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาคาดว่าจะทำให้ได้ประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ได้ทราบถึงสถานภาพส่วนบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของคณงานก่อสร้าง ตลอดจนปัญหาด้านค่าตอบแทน และการประสบอุบัติเหตุในการทำงานของคณงานก่อสร้าง อันจะเป็นแนวทางสร้างความเสมอภาคในผลตอบแทน ความปลอดภัย และพัฒนาฝีมือแรงงานให้กับคณงานก่อสร้าง
2. ได้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันและดึงดูดให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงาน ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการพัฒนาการเกษตรนำไปแก้ปัญหาได้ถูกต้องในการพัฒนาการเกษตรและป้องกันการเคลื่อนย้ายแรงงาน
3. ได้ทราบความต้องการของคณงานก่อสร้างที่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนอาชีพเกษตรกรรมและพัฒนาการเกษตรในท้องถิ่นเดิม ข้อมูลดังกล่าวอาจใช้ประกอบการพิจารณาแนวทางพัฒนาการเกษตรของกรมส่งเสริมการเกษตร

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้ มีขอบเขตการศึกษาจากประชากรคณงานก่อสร้างของบริษัทรับเหมาก่อสร้างอาคารทั่วไปของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในปี พ.ศ. 2538 ดังต่อไปนี้

1. บริษัท เจ แอนด์ เจคอน
ทำการก่อสร้างรั้วรอบบริเวณสถาบัน
2. บริษัท เจษฎ์ไทย คอนสตรัคชั่น
ทำการก่อสร้างอาคารเรียนรวมคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
3. บริษัท รวมนคร (แห่งประเทศไทย) จำกัด
ทำการก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยข้าราชการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. บริษัท ราชรถธุรกิจการเกษตรและก่อสร้าง จำกัด ทำการก่อสร้างอาคารสำนักหอสมุดกลาง

นิยามศัพท์

การก่อสร้าง หมายถึง การก่อสร้างใหม่ งานต่อเติม งานดัดแปลง และงานซ่อม กิจการก่อสร้างอาคาร

อุตสาหกรรมก่อสร้าง หมายถึง หน่วยกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ทำการผลิตสิ่งก่อสร้างหรือต่อเติมแก้ไขดัดแปลง โดยใช้เครื่องจักรกลในการผลิตร่วมกับการใช้แรงงานคน

เกษตรกรรม หมายถึง การปลูกพืชเลี้ยงสัตว์โดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการผลิตขึ้นต้น เพื่อเป็นอาหารและวัตถุดิบ ปัจจัยการผลิตที่สำคัญคือ แรงงาน ทุน ที่ดิน การจัดการและเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม

คนงานก่อสร้าง หมายถึง ผู้ที่ใช้แรงงานทำงานก่อสร้าง มีหน้าที่เป็นกรรมกรก่อสร้าง ช่างไม้ ช่างปูน ช่างเหล็ก และผู้ใช้แรงงานหน้าที่อื่น ๆ ที่เคยประกอบอาชีพการเกษตรมาก่อน หรือเคยอยู่ในครอบครัวเกษตรกรกรรม

รายได้ หมายถึง ผลตอบแทนหรือ ค่าจ้าง ที่ได้รับในรูปตัวเงินจากการขายผลผลิตการเกษตร รับจ้างขายแรงงาน ได้เงินตอบแทนจากการทำงานอื่น

ปัจจัยดึงดูด หมายถึง ปัจจัยที่จูงใจให้แรงงานภาคเกษตรเข้ามาสู่ภาคอุตสาหกรรมก่อสร้าง เช่น การมีรายได้สูง การมีโอกาสก้าวหน้าจากการทำงานและการได้ท่องเที่ยวหาประสบการณ์

ปัจจัยผลักดัน หมายถึง ปัจจัยที่ผลักดันให้แรงงานภาคเกษตรเข้าไปสู่ภาค

อุตสาหกรรมก่อสร้าง ได้แก่ การประสบปัญหาภัยแล้ง ภัยธรรมชาติ ดินขาดความอุดม
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สมบูรณ์ ราคาผลผลิตตกต่ำ ขาดแคลนที่ดินทำการเกษตร รวมถึงความกดดันทางสังคม

ความกดดัน หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดจากการถูกบีบบังคับ ถูกเหยียดหยาม และภาระหนี้สินจากครอบครัวและบุคคลในท้องถิ่น ได้แก่ พ่อ แม่ ญาติพี่น้องบีบบังคับ ให้มาทำงานก่อสร้าง เพื่อนบ้านถูกเหยียดหยามว่าจน และมีภาระหนี้สินก่อนมาทำงาน ก่อสร้าง

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่คนงานก่อสร้างได้มีการติดต่อและสนับสนุน หรือช่วยเหลือการประกอบอาชีพเกษตรกรรมแก่ครอบครัวในท้องถิ่นเดิมในรูปแบบเงิน เครื่องมืออุปกรณ์หรือปัจจัยการผลิตการเกษตร

ผลผลิตสูง หมายถึง ผลผลิตเกษตรที่เกษตรกรผลิตได้ปริมาณมาก หรือมากกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้

ผลผลิตต่ำ หมายถึง ผลผลิตเกษตรที่เกษตรกรผลิตได้มีปริมาณน้อยกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้

ราคาผลผลิตสูง หมายถึง การขายผลผลิตเกษตรได้ในระดับราคาที่เกษตรกรพอใจ โดยขายได้ในราคาสูง หรือสูงกว่าระดับราคาที่เกษตรกรคาดว่าจะได้รับ

ราคาผลผลิตต่ำ หมายถึง การขายผลผลิตเกษตรได้ในระดับราคาที่เกษตรกรไม่พอใจ โดยขายได้ในราคาต่ำกว่าระดับราคาที่เกษตรกรคาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

1. การเคลื่อนย้ายแรงงาน

การเคลื่อนย้ายแรงงาน เป็นปรากฏการณ์เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งเกิดจากการที่ประชาชนที่ประกอบอาชีพหรือทำงานในท้องถิ่นหนึ่ง ได้อพยพออกจากพื้นที่การทำงานไปประกอบอาชีพหรือทำงานในท้องถิ่นอื่น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การเคลื่อนย้ายแรงงานก็คือการย้ายถิ่นฐานเพื่อไปประกอบอาชีพในท้องถิ่นอื่นนั่นเอง ในการศึกษารังนี้จึงใช้คำว่า การเคลื่อนย้ายแรงงานในความหมายเดียวกับการย้ายถิ่น จึงได้นำทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่นมาเป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

อริชาติ จำรัสสุทธิรงค์ และ เพ็ญใจ สมพงษ์ (2525) ได้ให้ทฤษฎีการย้ายถิ่น หมายถึง การที่ประชาชนจากสถานที่หนึ่งได้ย้ายไปตั้งถิ่นฐานอีกสถานที่หนึ่ง ในการนี้เมื่อใช้ระยะทาง เวลา และวัตถุประสงค์ของการเคลื่อนย้ายมาเป็นหลัก ก็อาจจำแนกการย้ายถิ่นได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. การเคลื่อนย้ายในท้องถิ่น (Local Movement) เป็นการย้ายที่อยู่อาศัยภายในชุมชนนั้น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนที่อยู่ภายในเขตชุมชนใกล้เคียง
2. การย้ายถิ่นภายในประเทศ (Internal Migration) เป็นการย้ายที่อยู่จากชุมชนหนึ่งไปยังอีกชุมชนหนึ่งภายในประเทศ เช่น ย้ายข้ามตำบล อำเภอหรือจังหวัด
3. การย้ายถิ่นระหว่างประเทศ (International Migration) เป็นการย้ายถิ่นข้ามอาณาเขตของประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง

ซึ่งทฤษฎีการเคลื่อนย้ายที่แพร่หลายในปัจจุบัน มี 3 ทฤษฎี คือ

1. The Gravity Model
2. The Wage Differential Model
3. The Push-Pull Model

การย้ายถิ่นตามทฤษฎี The Gravity Model และ The Wage Differential Model มีข้อสรุปถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นจากชนบทสู่เมือง ดังนี้

ก. ในชนบทมีแรงงานส่วนเกินซึ่งก่อให้เกิดสภาพการว่างงานแอบแฝง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการเรียนเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ผู้ใดเห็นประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(Underemployment and Disguised Unemployment) โดยเฉพาะในบางฤดูกาล เช่น ฤดูแล้ง ภาวะเช่นนี้จะมีความรุนแรงสูง เป็นเหตุให้เกิดการย้ายถิ่นออกเพื่อหางานทำหรือเปลี่ยนงาน

ข. ด้านอัตราค่าจ้าง (Wage Rate) และ โอกาสมีงานทำ (Job Opportunity) ในเมืองใหญ่ซึ่งมีชุมชนหนาแน่นย่อมสูงกว่าชนบท ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทสู่เมืองโดยหวังผลตอบแทนจากการทำงานที่สูงกว่า

ค. ด้านระยะทางที่ใกล้และคมนาคมสะดวก เป็นผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายถิ่นสูง

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎี The Push - Pull Model ซึ่งเสนอว่า ปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุดที่นำมาพิจารณาถึงสาเหตุของการย้ายถิ่นคือปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ อันเป็นปัจจัยผลักดัน (push factors) ในถิ่นต้นทางและปัจจัยดึงดูด (pull factors) ซึ่งกำหนดกฎของการย้ายถิ่นโดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ผู้ย้ายถิ่นส่วนใหญ่มักจะเคลื่อนย้ายในระยะทางที่ใกล้และเปลี่ยนที่อยู่เสมอ
2. ผู้ย้ายถิ่นส่วนใหญ่ของประเทศครั้งแรกมักจะย้ายจากเมืองที่อยู่รอบนอกของเมืองที่เจริญแล้วเข้าสู่เมืองที่เจริญดังกล่าว ซึ่งมีระยะทางใกล้ เช่น ย้ายข้ามตำบล อำเภอ หรือย้ายจากจังหวัดใกล้เคียง หลังจากนั้นก็จะย้ายต่อไปยังถิ่นที่เจริญไกลออกไปอีกเป็นขั้น ๆ ไป
3. กระบวนการของการเคลื่อนย้าย กระจัดกระจายไปยังสถานที่ต่างๆ มักจะผูกพันกับการถูกกลืน และมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับความเป็นอยู่หรือถิ่นที่อยู่เดิม
4. ประชาชนที่ย้ายในถิ่นระยะทางไกล มักจะมุ่งตรงไปยังเมืองที่เป็นศูนย์กลางของการพาณิชย์ และอุตสาหกรรม
5. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมืองจะมีการย้ายถิ่นน้อยกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นชนบท
6. ผู้หญิงมักจะย้ายถิ่นมากกว่าผู้ชาย

นอกจากนี้ ชัยวัฒน์ ปัจจงพงษ์ และคณะ (2521) ได้ให้รายละเอียดไว้ว่า ปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันให้คนย้ายออก คือ

1. ขาดปัจจัยทางธรรมชาติ การลดน้อยถอยลงของธรรมชาติ ทำให้ราคาค่าต้นทุนการผลิตสูงและอุปการณ์การผลิตขาดแคลน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ในเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การไม่มีงานทำ แรงงานสิ้น หรือมีเครื่องจักรมาทดแทนทุนแรงงานคนลง
3. เกิดจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว อากาศเปลี่ยนแปลง และเกิดโรคระบาดเป็นต้น
4. ถูกกดขี่ หรือปราบปรามจากลัทธิการเมือง ศาสนา และชนชาติหรือชาติพันธุ์
5. เบื่อหน่ายชุมชน

ในขณะที่บุญธรรม กิจปรีดาปริสุทธิ และคณะ (2522) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นประกอบด้วย ปัจจัย 4 ประการ คือ

1. ปัจจัยทางด้านประชากร
2. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ
  - 2.1 ปัจจัยผลักดัน
    - ปัญหาความต้องการที่ดินเพาะปลูก
    - ขนาดที่ถือครองที่ดิน
    - โรคระบาดพืช
    - ที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
    - การเช่าที่นา
    - ภาวะหนี้สิน
  - 2.2 ปัจจัยดึงดูด
    - การพัฒนาเมือง ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น รายได้ต่อบุคคลสูงกว่าในชนบทมีบริการต่างๆ ที่สนองความต้องการและมีงานทำ
    - มีการพัฒนาอุตสาหกรรม ถ้าเป็นในครัวเรือน ผู้หญิงจะทำมากกว่าผู้ชาย
    - การพัฒนาระบบการขนส่งการคมนาคม

3. ปัจจัยด้านสังคม

- 3.1 ความแตกต่างความเจริญของสังคม
- 3.2 ความแตกต่างด้านความปลอดภัย
- 3.3 ความแตกต่างด้านประเพณี วัฒนธรรม

4. ปัจจัยด้านการเมืองและการปกครอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต่อมาฉันทพล ชันชไชย (2534) ได้อ้างถึงวรรณมา ดวงสุวรรณ และคณะ (2527) ซึ่งให้เหตุผลว่าปัจจัยกำหนดการย้ายถิ่นตาม The Push-Pull Model ที่สำคัญในกรณีประเทศไทยเท่าที่ได้มีการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ระดับความแตกต่างกันในเชิงเศรษฐกิจระหว่างท้องถิ่นที่ย้ายมาอยู่ใหม่การย้ายเข้าจะมีในอัตราที่สูงในท้องถิ่นที่มีระดับความเจริญสูง
2. อัตราการย้ายถิ่นมีความสัมพันธ์ผกผันกับระยะทาง
3. ปัจจัยด้านความแตกต่างของประชากร ช่วยเพิ่มอัตราการย้ายถิ่นของประชากรให้สูงขึ้น
4. การย้ายถิ่นเกิดจากแรงผลักดัน (Push) มีสาเหตุมาจาก
  - 4.1 เนื่องจากความจำเป็นหรือข้อผูกมัด เป็นต้นว่า สถานภาพทางการเมืองหรือศาสนา หรือเชื้อชาติ ซึ่งไม่เหมาะสมกับสภาวะเงื่อนไขของถิ่นที่อยู่เดิม
  - 4.2 เนื่องจากความต้องการหรือความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งถิ่นที่อยู่เดิมอาจจะขาดแคลนอดอยาก แห้งแล้ง น้ำท่วม การขาดแคลนแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ อันเป็นความกดดันที่ก่อให้เกิดแรงผลักดัน (Push) และมุ่งสู่เมืองที่เจริญกว่า ซึ่งมีปัจจัยแรงดูด (Pull)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาของกรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย และรายงานของสภาวิจัยแห่งชาติ (2514) พบว่า ปัจจัยที่ทำให้คนย้ายถิ่น คือ

ปัจจัยที่เป็นแรงผลักดัน เรียงตามลำดับดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ
2. ปัจจัยทางด้านประชากร การเพิ่มขึ้นของผลเมือง
3. ดินฟ้าอากาศ และการขาดแคลนน้ำ
4. พื้นที่ที่ไม่อุดมสมบูรณ์
5. ขนาดที่ถือครองที่ดิน
6. การเช่าที่นา
7. นโยบายป่าไม้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. ความบกพร่องของการตลาด
  9. ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมในท้องถิ่น
  10. การคมนาคมไม่สะดวก
  11. ภัยจากโจรผู้ร้าย
  12. การสุขภาพไม่ดี
- ปัจจัยที่เป็นแรงดึงดูด

1. ได้รับเชิญชวนจากญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูง
2. การศึกษา
3. ความแตกต่างของอัตราค่าจ้าง
4. ความต้องการเปลี่ยนอาชีพ
5. มีนายหน้าหางาน
6. ต้องการเครื่องอุปโภคบริโภค
7. อยาก رؤ้ออยากเห็นความเป็นอยู่ในเมืองหลวง

ต่อมา ประดิษฐ์ ชาสมบัติ : (2517:52) ได้ทำการวิจัยการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมืองและประโยชน์ที่มีต่ออุตสาหกรรม พบว่า “แรงงานอพยพในเขตกรุงเทพมหานครเป็นผู้ที่เคยทำการเกษตร หรือ มาจากครอบครัวเกษตรกรกรรม ถึงร้อยละ 83.17 พวกนี้มักจะเข้าทำงานที่ไม่ต้องใช้ฝีมือมาก หรือ ใช้เวลาฝึกอบรมไม่นาน เช่น กรรมกรก่อสร้าง อุตสาหกรรมสิ่งทอ อาหารและเครื่องดื่ม อโลหะ และงานบริการ”

นอกจากนี้ ญัฐพล ชันช ไซยและคณะ (2534 : 4) ได้ทำการวิจัยผลกระทบของการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อการเคลื่อนย้ายแรงงาน พบว่า “แบบแผนการเคลื่อนย้ายประชากรเข้าสู่เมืองที่เจริญแล้ว อาทิ เช่น กรุงเทพมหานคร และจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นเมืองหลักของภาคเหนือตอนบนเป็นจำนวนมาก มีลักษณะแบบแผน 3 ประเภท คือ การเคลื่อนย้ายอย่างถาวร ชั่วคราว และย้ายตามฤดูกาล แรงผลักดันอันสำคัญได้แก่ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีสาเหตุส่วนใหญ่สืบเนื่องมาจากความแห้งแล้งของถิ่นที่อยู่เดิม การว่างงาน และความต้องการมีรายได้ที่สูงขึ้น เป็นต้น”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สุชาติ ทวีสิทธิ์ (2529) ได้ศึกษาการเคลื่อนย้ายเชิงพื้นที่ของแรงงานใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดปัตตานี สรุปทฤษฎีการย้ายถิ่นที่สามารถ อธิบายถึงการย้ายถิ่นได้กว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นการย้ายถิ่น ณ ที่องที่ใด หรืออยู่ภายใต้สถานการณ์ใดก็ตาม ได้อธิบายถึงการย้ายถิ่นโดยแบ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่น ออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับถิ่นต้นทาง

ปัจจัยที่เกิดขึ้นในถิ่นต้นทาง ซึ่งมักเป็นปัจจัยทางลบที่ผลักดันให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงาน ปัจจัยทางลบในถิ่นต้นทางได้แก่ การมีทรัพยากรธรรมชาติน้อยลง ปัญหาการว่างงาน ปัญหาความยากจน การถูกกีดกันเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา การประสบปัญหาภัยธรรมชาติ เช่น สภาพดินแห้งแล้ง ฝนแล้ง เป็นต้น การเคลื่อนย้ายไปอยู่หรือไปหางานทำในที่แห่งใหม่จะเกิดขึ้นเพราะผู้เคลื่อนย้าย คาดว่าเขาจะสามารถยกระดับทางเศรษฐกิจและสังคมได้ดีขึ้นกว่าอยู่ในถิ่นเดิม

สำหรับในกรณีการเคลื่อนย้ายแรงงานที่เกิดขึ้นในประเทศไทยส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากความยากจนที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในชนบทไทย สาเหตุความยากจนในชนบทที่ผลักดันให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงาน ได้แก่ พื้นที่แห้งแล้ง โภคทรัพย์ฝืดเคือง ห่างไกล ความเจริญ โอกาสในการประกอบอาชีพที่นอกเหนือจากการเกษตรมีน้อยมาก และโอกาสที่จะสร้าง ตัวเองจากฐานที่มีอยู่เท่านั้น แทบจะไม่มี ไม่สามารถเทียบเคียงกับคนในเมืองได้ จำนวนที่ดินที่ใช้ในการเกษตรมีอยู่อย่างจำกัดแต่จำนวนคนที่ใช้ที่ดินมีมาก ครอบครัวยังมีภาระที่จะต้องเลี้ยงดู สมาชิกซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นในขณะที่ค่าครองชีพสูงมากในปัจจุบัน การผลิต สินค้าเกษตร ได้ไม่แน่นอนเนื่องจากต้องอาศัยธรรมชาติเป็นตัวกำหนดด้วยเหตุนี้จึงทำให้ชาวชนบทต้องกู้หนี้ยืมสิน นอกจากนี้ชาวชนบทยังขาดเงินทุนที่จำเป็นในการเพิ่มผลผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพไม่สมบูรณ์ ทำให้ผลผลิตตกต่ำ และเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางก็ยิ่งทำให้ชาวชนบทยิ่งยากจนลง โครงการพัฒนาต่าง ๆ ของรัฐบาลเข้าไม่ถึงชนบท บางโครงการที่เข้าถึงก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหารากฐานของชาวชนบทได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ กระบวนการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานออกจากพื้นที่เดิม จึงปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไปในชนบทของประเทศ

2. ปัจจัยเกี่ยวข้องกับถิ่นปลายทาง

เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากถิ่นปลายทางที่มีส่วนโน้มน้าวให้ประชากรตัดสินใจ เคลื่อนย้ายแรงงานออกจากถิ่นเดิม ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับถิ่นปลายทางมักมีลักษณะในทาง บวก ได้แก่ แรงจูงใจในโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีกว่า เช่น การเคลื่อนย้ายของ ประชากร ไปจับจองที่ดินทำกิน การแสวงหาโชค การมีโอกาที่จะทำงานตามความสามารถ หรือความถนัดของตนเอง การได้รับค่าจ้างที่สูงกว่าในถิ่นเดิม และย้ายเพราะการมีแหล่ง จ้างงานในพื้นที่ปลายทาง

จากการวิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์ว่า ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางประชากร และปัจจัยทางเศรษฐกิจต่างก็เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเคลื่อนย้ายแรงงาน โดย ปัญหาทางเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยที่แท้จริงในพื้นที่ต้นทางที่เป็นสาเหตุให้คนในท้องถิ่นชนบท มีความคิดที่จะทำการเคลื่อนย้ายแรงงาน คือ ปัญหาเกี่ยวกับการทำมาหากินฝืดเคือง เนื่อง จากทำการเกษตรไม่ได้ผล ขนาดที่ดินถือครองทางการเกษตรมีขนาดเล็ก การจ้างงานในหมู่บ้าน ไม่มี การประกอบอาชีพจำกัดอยู่เฉพาะการทำนาและทำสวนยางพาราเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนปัจจัยทางสังคมอันได้แก่ การสนับสนุนของบุคคลในครัวเรือน และการทราบถึง โอกาสในการมีงานทำก็เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนสนับสนุนในการตัดสินใจเคลื่อนย้ายแรง งาน

นอกจากนี้ การศึกษาของกลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม (2527 : 8) เกี่ยวกับปัญหาแรงงานอพยพชาวอีสานในกรุงเทพมหานคร พบว่า “สาเหตุสำคัญ คือ ปัญหาการขาดแคลนที่ดิน คือ การเข้ามาเพื่อต้องการความก้าวหน้าในชีวิต มีรายได้เพิ่มขึ้น หรือต้องการเข้ามาแสวงหาประสบการณ์ ส่วนสาเหตุอื่นๆ ก็เนื่องจาก ความแห้งแล้ง ฝนไม่ ตก ประสบปัญหาทางการเกษตร ประกอบกับการมีทัศนคติในการแสวงหาความก้าวหน้า และมีชีวิตที่ดีกว่า คนชนบทมากมายจึงใฝ่ฝันอยากจะได้เห็นแสงสีของกรุงเทพฯ แม้ว่าจะต้อง ไปทำงานและเป็นอยู่อย่างลำบากก็ตาม หากใครได้ไปกรุงเทพฯ สามารถทำงานหาเงินซื้อ โทรทัศน์ ตู้เย็น สเตอร์โอ รถยนต์ เครื่องมือเครื่องใช้อำนวยความสะดวกต่างๆ ให้ที่บ้าน ได้ ก็ย่อมหมายความว่า ความมีหน้ามีตาของครอบครัวนั้นในหมู่บ้านด้วย และเมื่อได้กลับ บ้านก็จะแต่งตัวสวย ๆ เอาของที่ซื้อจากกรุงเทพฯ มาอวดกัน เป็นความโก้หรูภูมิใจในความ สำเร็จของตนที่สามารถไปกรุงเทพฯ ซึ่งย่อมส่งผลให้เด็กรุ่นหลังๆ ในหมู่บ้านเกิดความใฝ่ ฝันอยากจะมาแสวงหาความสำเร็จ ความภูมิใจที่กรุงเทพฯ ดังเช่นรุ่นพี่ ๆ ที่ได้ทำมาแล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ใช้ได้เนื้อหาไปใช้ประโยชน์ในการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทัศนคติเช่นนี้ มีอิทธิพลอย่างมากที่เป็นแรงจูงใจดึงดูดอันสำคัญที่ทำให้ใครต่อใครก็อยากไปกรุงเทพ ฯ จึงได้เคลื่อนย้ายเข้ามาทำงาน โดยลักษณะของงานที่ทำเป็นงานรับจ้างหลายประเภท เช่น งานก่อสร้าง ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม งานบริการ ซึ่งคนเหล่านี้เมื่อเข้ามาทำงานแล้ว บางคนก็ส่งเงินไปให้พ่อแม่ บางคนก็ใช้เองหมด เพราะชีวิตในเมืองมีสิ่งล่อใจมาก บางรายทำงานหนักและสามารถเก็บเงินไปปลูกบ้านสร้างเรือนได้ และอาจหยุดงานกลับไปพักผ่อนเป็นเวลาหลาย ๆ เดือน หรือกลับไปช่วยครอบครัวทำนาตามฤดูกาลบ้าง สำหรับผู้มีรายได้คึกไม่กลับบ้านไปช่วยทำนา แต่ได้ส่งเสียเงินทองมาช่วยภาระทางบ้าน แทนแรงงานตน และเมื่อถึงคราวงานบุญต่าง ๆ บุคคลเหล่านี้ ก็จะช่วยกันหาเงินถวายวัดหรือบริจาคเพื่อสร้างสาธารณะประโยชน์ให้กับชุมชน”

ปรีชา สุวรรณบุปผา (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อความต้องการย้ายถิ่นของแรงงานสตรีชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านหมู่ 1 ต. สระพัง อ. เขาย้อย จ. เพชรบุรี พบว่า แรงงานสตรีส่วนใหญ่ไม่ต้องการย้ายถิ่นฐาน เพราะเป็นห่วงบุตรและญาติพี่น้อง ส่วนแรงงานสตรีที่ต้องการย้ายถิ่น เพราะย้ายคิดตามสามีและแรงงานสตรี ที่คิดว่ากำลังจะย้ายถิ่นมีสาเหตุมาจากประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจในครอบครัว

กันนาร์ ไมร์ดัล (1972) ในเอกชัย ไหลบำรุง ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ได้เสนอความเห็นว่ โอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าเป็นปัจจัยดึงดูดให้มีการย้ายถิ่นเข้า เขาได้กล่าวยืนยันความคิดว่า “ท้องถิ่นที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจจะดึงดูดให้มีการย้ายถิ่นเข้าจากส่วนต่างๆ ของประเทศ” กล่าวคือ เมื่อชุมชนหนึ่งมีความกดดันทางประชากรเกิดขึ้น เช่น ทำมาหากินฝืดเคือง การขาดแคลนที่ทำกิน ในขณะที่อีกชุมชนหนึ่งมีการขยายตัวทางด้านพาณิชย์ด้านอุตสาหกรรม และเกิดความต้องการแรงงานมากขึ้น จึงดึงดูดให้เกิดการย้ายถิ่นเข้าสู่ชุมชนที่มีโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

ประชากร

การศึกษานี้รวบรวมข้อมูลจากประชากรเป็นพนักงานก่อสร้างของบริษัทรับเหมาก่อสร้างทั้ง 4 บริษัทในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง คือ บริษัท เจ แอนด์ เจคอน บริษัท เจษฎ์ไทย คอนสตรัคชั่น บริษัท รวมนคร (แห่งประเทศไทย) จำกัด และ บริษัท ราชรถธุรกิจการเกษตรและก่อสร้าง จำกัด จากกลุ่มพนักงานก่อสร้างจำนวน 440 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาได้มาจากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เนื่องจากประชากรมีลักษณะคล้ายคลึงกัน วิธีการนี้จะทำให้มีการกระจายของประชากรได้ดี โดยประชากรทุกหน่วยมี โอกาสเท่าเทียมกันที่จะได้รับการคัดเลือกเป็นตัวอย่างโดยการสุ่มหาจำนวนหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ซึ่งตามหลักการแล้ว จักร ชำของ (2525) กล่าวว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ดีจากประชากร 440 คนจะใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 25% เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจึงสุ่มตัวอย่างแบบวิธีใช้ตารางเลขสุ่มที่เขียนหมายเลขกำกับประชากรทุกหน่วย แล้วนำไปสุ่มจากตารางเลขสุ่มมาตรฐาน ได้กลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ศึกษาจำนวน 110 คน

เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้แบ่งขั้นตอนการปฏิบัติงานออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลจากการวิจัยจากเอกสารต่างๆ (Documentary Research)

เช่น งานวิจัยในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน เอกสาร สิ่งพิมพ์ วารสาร รายงาน สถิติ

เอกสาร เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลในภาคสนาม ใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลเป็นแบบ สัมภาษณ์ที่มีคำถามแบบปลายปิด (close-ended question) และคำถามแบบปลายเปิด (open-ended question) ที่จัดทำขึ้นสอดคล้องกันตามวัตถุประสงค์ และการศึกษาจาก เอกสารที่เกี่ยวข้อง จำแนกรายละเอียดข้อความในแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจ- กิจและสังคมของคณงานก่อสร้าง

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา และภูมิหลัง ก่อนการ เคลื่อนย้ายแรงงานเข้ามาทำงานอุตสาหกรรมก่อสร้าง

ตอนที่ 3 ความต้องการและการมีส่วนร่วมต่อการประกอบอาชีพ เกษตรกรรมที่มีอยู่เดิม

ขั้นที่ 3 ขั้นการประเมินความเที่ยงตรง และความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์ โดยปรึกษาขอคำแนะนำจากผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญในการแก้ไขปรับปรุง ให้แบบ สัมภาษณ์มีความเที่ยงตรง ทั้งทางเนื้อหาและภาษา

ขั้นที่ 4 เก็บข้อมูลในสนาม โดยผู้ทำการศึกษาและผู้ช่วยในการสัมภาษณ์ซึ่งเป็น นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาพัฒนาการเกษตร ที่ได้รับการชักชวนทำความเข้าใจในแบบ สัมภาษณ์แล้วจำนวน 9 คน ได้ออกสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคณงานก่อสร้างเป็น รายบุคคล

ขั้นที่ 5 รวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม บรรณาธิการ (Editing) จำแนก ตามประเภท รายการ

สถานที่และระยะเวลาศึกษา

การศึกษาการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรมก่อสร้าง กรณีศึกษา คณงานก่อสร้างในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้ ศึกษารวบรวมข้อมูลจากคณงานก่อสร้างของบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง 4 บริษัท ซึ่งกำลังก่อสร้างอาคารเรียนรวม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ อาคารที่พักอาศัยข้าราชการอาคารสำนัก หอสมุดกลาง และรั้วรอบบริเวณสถาบัน ใช้เวลาทำการศึกษาตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2538 ถึงวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2539 มีรายละเอียดในการปฏิบัติงานดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 แผนงานและระยะเวลา

แผนงานดำเนินงาน	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.
1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและวางแผนการ						
2. จัดทำโครงการศึกษา						
3. จัดทำแบบสัมภาษณ์และประเมินความเที่ยงตรง						
4. เก็บข้อมูลภาคสนาม						
5. ประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล						
6. สรุปผลการศึกษา						
7. เขียนรายงานและจัดพิมพ์						

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาใช้การวิเคราะห์ โดยการบรรยายลักษณะต่าง ๆ ของข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) คือ

1. หาค่าร้อยละ (Percentage) มีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\text{สูตร} \quad \text{ค่าร้อยละ} = \frac{n}{N} \times 100$$

โดย n = จำนวนตัวอย่างหรือข้อมูลที่ทำการศึกษา

N = จำนวนตัวอย่างหรือข้อมูลทั้งหมด

2. หาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) คือ การหาค่าเฉลี่ยของข้อมูลแต่ละกลุ่มหรือแต่ละลักษณะ มีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\text{สูตร} \quad \bar{X} = \frac{\sum f_i X_i}{N}$$

โดย $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

f_i = ค่าความถี่ของชั้นที่ 1

X_i = จุดกึ่งกลางของข้อมูล

N = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวัดการกระจายของ
แต่ละหน่วย ว่าห่างจากค่าเฉลี่ยมากน้อยเพียงใดของข้อมูลนั้นๆ มีสูตรดังนี้

$$\text{สูตร SD.} = \sqrt{\frac{\Sigma(x - \bar{X})^2}{N}}$$

โดย X = อันตรภาคชั้นแต่ละช่วง

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

N = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลง และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

96281

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรมก่อสร้าง : กรณีศึกษาคนงานก่อสร้างในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้รวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์คนงานก่อสร้างกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล จำนวน 110 คน ปรากฏผลการศึกษาพอสรุปและแยกนำเสนอเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของคนงานก่อสร้าง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลัง และสภาพปัญหาทางการเกษตรที่เป็นแรงผลักดัน มูลเหตุที่เป็นแรงดึงดูดให้เข้ามาทำงานก่อสร้าง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงาน ปัญหาจากการทำงานก่อสร้างในปัจจุบัน และการมีส่วนร่วมต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่มีอยู่เดิม

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของคนงานก่อสร้าง

สถานภาพส่วนบุคคลของคนงานก่อสร้าง

สถานภาพส่วนบุคคลของคนงานก่อสร้างกลุ่มตัวอย่าง ตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 2 มีรายละเอียดดังนี้

1. เพศ

จากการศึกษาพบว่าคนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ร้อยละ 67.27 เป็นเพศชาย ส่วนเพศหญิงมีร้อยละ 32.73

2. อายุ

คนงานก่อสร้างที่เคลื่อนย้ายมาจากภาคเกษตรส่วนใหญ่ร้อยละ 49.10 มีอายุ 21 - 30 ปี รองลงมา ร้อยละ 20.00 มีอายุ 31 - 40 ปี ร้อยละ 12.73 มีอายุน้อยกว่า 20 ปี ร้อยละ 10.90 มีอายุ 41 - 50 ปี ร้อยละ 7.27 มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป ตามลำดับ จากการศึกษาพบว่าคนงานก่อสร้างมีอายุต่ำสุด 16 ปี อายุสูงสุด 61 ปี มีอายุเฉลี่ย 30 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่า 10.70 แสดงว่าคนงานก่อสร้างมีอายุต่างกันมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ระดับการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า คนงานก่อสร้างที่เคลื่อนย้ายมาจากภาคเกษตร ร้อยละ 38.18 จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รองลงมา คือ ร้อยละ 33.64 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 12.73 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 8.18 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่เหลือร้อยละ 7.27 ไม่ได้รับการศึกษา

4. สถานภาพการสมรส

คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.27 มีสถานภาพสมรสและอยู่ด้วยกันในแหล่งงานก่อสร้าง รองลงมาคือร้อยละ 34.55 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 5.45 มีสถานภาพสมรสแต่แยกกันอยู่คนละที่ ร้อยละ 1.82 เป็นหม้าย ที่เหลือร้อยละ 0.91 มีสถานภาพหย่าร้าง

5. สถานภาพในครอบครัว

คนงานก่อสร้าง ร้อยละ 43.64 มีสถานภาพเป็นหัวหน้าครัวเรือน รองลงมา ร้อยละ 34.55 มีสถานภาพเป็นบุตร ส่วนที่เหลือร้อยละ 21.81 มีสถานภาพเป็นภรรยา

ตารางที่ 2 สถานภาพส่วนบุคคลของคนงานก่อสร้าง

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (N= 110)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
1. เพศ			
ชาย	74	67.27	
หญิง	36	32.73	
2. อายุ			30.39
น้อยกว่า 20 ปี	14	12.73	
20 - 30 ปี	54	49.10	
31 - 40 ปี	22	20.00	
41 - 50 ปี	12	10.90	
มากกว่า 50 ปี	8	7.27	
พิสัย 16 - 61 ปี			
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน			10.70

3. ระดับการศึกษา

ไม่ได้รับการศึกษา 8 7.27

เอกสารนี้เป็นเอกสารฉบับร่างเพื่อศึกษาเท่านั้น 37 33.64 อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (N=110)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	42	38.18	
จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	14	12.73	
จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	9	8.18	
4. สถานภาพสมรส			
โสด	38	34.55	
สมรสและอยู่ด้วยกัน	63	57.27	
สมรสแต่แยกกันอยู่	6	5.45	
หย่าร้าง	1	0.91	
หม้าย	2	1.82	
5. สถานภาพในครอบครัว			
หัวหน้าครอบครัว	48	43.64	
ภรรยา	24	21.81	
บุตร	38	34.55	

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของคณงานก่อสร้างที่เคลื่อนย้ายมาจาก

ภาคเกษตร

จากการศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของคณงานก่อสร้างที่เคลื่อนย้ายมาจากภาคเกษตรตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 3 มีรายละเอียดดังนี้

1. จำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมดในขณะที่ทำงานก่อสร้าง

จากการศึกษาพบว่าคณงานก่อสร้างส่วนใหญ่ร้อยละ 55.45 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด 2 - 4 คน รองลงมาร้อยละ 30.00 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 5 - 7 คน ที่เหลือร้อยละ 14.55 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด 8 - 10 คน ตามลำดับ ส่วนคณงานก่อสร้างที่มีสมาชิกในครอบครัวทั้งหมดต่ำสุดคือ 2 คน สูงสุด 9 คน จำนวนสมาชิกในครอบครัวคณงานก่อสร้างเฉลี่ย 4 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่า 1.55

2. จำนวนบุตรของคณงานก่อสร้าง

จากการศึกษาเฉพาะคณงานก่อสร้างที่ได้สมรสแล้วพบว่า คณงานส่วนใหญ่ร้อยละ 70.83 มีบุตรจำนวน 1 - 3 คน ร้อยละ 13.89 มีจำนวนบุตร 4 - 6 คน ส่วนที่ไม่มีบุตรมี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้เผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ร้อยละ 15.28 จำนวนบุตรต่ำสุด 1 คน จำนวนบุตรสูงสุด 6 คน จำนวนบุตรเฉลี่ย 2 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่า 1.33

3. การถือครองที่ดินทำการเกษตร

จากการศึกษาพบว่าก่อนที่ได้มาทำงานก่อสร้าง คนงานร้อยละ 40.00 มีที่ดินถือครองทำการเกษตรน้อยกว่า 5 ไร่ รองลงมาร้อยละ 20.00 มีที่ดิน 5 - 10 ไร่ ร้อยละ 14.55 มีที่ดิน 17-22 ไร่ ร้อยละ 10.91 มีที่ดินมากกว่า 28 ไร่ ร้อยละ 8.18 มีที่ดิน 11-16 ไร่ ที่เหลือร้อยละ 6.36 มีที่ดิน 23-28 ไร่ตามลำดับ ส่วนผู้มีที่ดินถือครองทำการเกษตรต่ำสุด 2 ไร่ สูงสุด 42 ไร่ ที่ดินถือครองทำการเกษตรเฉลี่ย 11 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่า 10.84 แสดงว่าจำนวนที่ดินถือครองทำการเกษตร ไม่แตกต่างกันมากนัก

4. สภาพการถือครองที่ดิน

สภาพการถือครองที่ดินทำการเกษตรก่อนเข้ามาทำงานก่อสร้าง คนงานส่วนใหญ่ร้อยละ 56.36 มีกรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง รองลงมาร้อยละ 30.00เช่าที่ดินทำการเกษตร ที่เหลือร้อยละ 13.64 ไม่มีที่ดินถือครองทำการเกษตร

5. ประวัติการมีหนี้สินก่อนมาทำงานก่อสร้าง

จากการศึกษาพบว่าก่อนเข้ามาทำงานก่อสร้างคนงานส่วนใหญ่ร้อยละ 60.91 ไม่มีภาระหนี้สินมาก่อน ส่วนที่เหลือร้อยละ 39.09 มีภาระหนี้สินก่อนมาทำงาน

6. สาเหตุการมีหนี้สิน

พบว่า คนงานก่อสร้างที่มีภาระหนี้สินส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.14 มีสาเหตุมาจากการที่ต้องซื้อปัจจัยการผลิตการเกษตร ในลักษณะเงินเชื่อหรือกู้ยืม รองลงมาร้อยละ 16.28 มีสาเหตุมาจากการสร้างบ้านซื้อเครื่องใช้ในบ้าน ร้อยละ 13.95 ซื้อเครื่องมือเครื่องจักรกลการเกษตร ร้อยละ 9.30 ซื้อรถมอเตอร์ไซด์ ที่เหลือร้อยละ 2.33 เพื่อรักษาพยาบาลคนในครอบครัว

7. รายได้ภาคเกษตรก่อนเข้ามาทำงานก่อสร้าง

จากการศึกษาถึงรายได้ภาคเกษตรก่อนเข้ามาทำงานก่อสร้าง คนงานร้อยละ 39.10 มีรายได้เดือนละ 1,000-2,000 บาท ร้อยละ 27.27 มีรายได้เดือนละ 2,001-3,000 บาท ร้อยละ 16.36 มีรายได้ค่อนเดือนต่ำกว่า 1,000 บาท ร้อยละ 8.18 มีรายได้เดือนละ 4,001-5,000 บาท ร้อยละ 6.36 มีรายได้เดือนละ 3,001-4,000 บาท ที่เหลือร้อยละ 2.73 มีรายได้ มากกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ส่วนรายได้ต่ำสุด เดือนละ 950 บาท รายได้สูงสุดเดือนละ 6,000 บาท รายได้เฉลี่ยเดือนละ 1,869 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่า 1,182.02 แสดงว่ารายได้ต่างกันมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามเผยแพร่ลงในสื่อออนไลน์ของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าพระยาพระนคร

8. รายได้จากการทำงานก่อสร้างปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่าคนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ร้อยละ 61.82 มีรายได้เดือนละ 3,001-6,000 บาท รองลงมาร้อยละ 24.55 มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 3,000 บาท ร้อยละ 10.19 มีรายได้เดือนละ 6,001-9,000 บาท ร้อยละ 2.72 มีรายได้มากกว่า 9,000 บาทต่อเดือน คนงานก่อสร้างมีรายได้สูงสุดเดือนละ 10,000 บาท รายได้ต่ำสุด 2,400 บาท รายได้เฉลี่ยของคนงานก่อสร้างเดือนละ 4,482 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่า 1,668.18 แสดงว่าคนงานก่อสร้างมีรายได้ต่างกันมาก

9. การออมทรัพย์ในปัจจุบัน

คนงานก่อสร้างร้อยละ 32.72 ได้ออมทรัพย์ไว้สำหรับตัวเองและครอบครัว ในรูปของการฝากธนาคาร ร้อยละ 24.55 ได้ออมทรัพย์ในรูปของการเก็บเงินสดไว้ ร้อยละ 7.27 ได้ออมทรัพย์ในรูปของการซื้อทองรูปพรรณ ร้อยละ 6.36 ได้ออมทรัพย์ในรูปการผ่อนส่งบ้านและทรัพย์สิน ตามลำดับ ส่วนคนงานก่อสร้างที่ไม่มีการออมทรัพย์เลย คิดเป็นร้อยละ 29.10

ตารางที่ 3 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของคนงานก่อสร้าง

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (N=110)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
1. จำนวนสมาชิกในครอบครัว			4.36
2-4 คน	61	55.45	
5-7 คน	33	30.00	
8-10 คน	16	14.55	
พิสัย 2 - 9			
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน			1.55
2. จำนวนบุตรของคนงานก่อสร้าง (N=72)			1.98
ไม่มีบุตร	11	15.28	
1-3 คน	51	70.83	
4-6 คน	10	13.89	
พิสัย 1 - 6			
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน			1.33

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (N=110)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
3. การถือครองที่ดินทำการเกษตร			10.79
น้อยกว่า 5 ไร่	44	40.00	
5 - 10 ไร่	22	20.00	
11 - 16 ไร่	9	8.18	
17 - 22 ไร่	16	14.55	
23 - 28 ไร่	7	6.36	
มากกว่า 28 ไร่	12	10.91	
พิสัย 2 - 42			
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.84			
4. สภาพการถือครองที่ดินทำการเกษตร			
เป็นที่ดินของตนเอง	62	56.36	
เป็นที่ดินเช่า	33	30.00	
ไม่มีที่ดินถือครอง	15	13.64	
5. การมีหนี้สินก่อนมาทำงานก่อสร้าง			
เคยมีหนี้สินมาก่อน	43	39.09	
ไม่เคยมีหนี้สิน	67	60.91	
6. สาเหตุการมีหนี้สิน (N=43)			
สร้างบ้านซื้อเครื่องใช้ในบ้าน	7	16.28	
ซื้อรถมอเตอร์ไซด์	4	9.30	
ซื้อเครื่องมือจักรกลการเกษตร	6	13.95	
ซื้อปัจจัยการผลิตการเกษตร	25	58.14	
เพื่อรักษาพยาบาลคนในครอบครัว	1	2.33	
7. รายได้จากการเกษตรก่อนมาทำงานก่อสร้าง / เดือน			1,869.26
น้อยกว่า 1,000 บาท	18	16.36	
1,001 - 2,000 บาท	43	39.10	
2,001 - 3,000 บาท	30	27.27	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (N=110)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
3,001 - 4,000 บาท	7	6.36	
4,001 - 5,000 บาท	9	8.18	
มากกว่า 5,000 บาท	3	2.73	
พิสัย 950 - 6,000			
ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน			1,182.02
8. รายได้จากการทำงานก่อสร้างปัจจุบัน/เดือน			4,482.81
น้อยกว่า 3,000 บาท	27	24.55	
3,001 - 6,000 บาท	68	61.82	
6,001 - 9,000 บาท	12	10.91	
มากกว่า 9,000 บาท	3	2.72	
พิสัย 2,400 - 10,000			
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน			1,168.18
9. การเก็บเงินออมทรัพย์ในปัจจุบัน			
เก็บเป็นเงินสด	27	24.55	
ฝากธนาคาร	36	32.72	
ซื้อทองรูปพรรณ	8	6.36	
ผ่อนส่งบ้านทรัพย์สิน	7	7.27	
ไม่มีการเก็บเงินออมทรัพย์	32	29.10	

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาทางการเกษตรที่เป็นแรงผลักดันและข้อมูลเกี่ยวกับมูลเหตุที่เป็นแรงดึงดูดให้เข้ามาทำงานก่อสร้าง

ภูมิฐานะเดิมของคนงานก่อสร้าง

จากการศึกษาภูมิฐานะเดิมของคนงานก่อสร้าง ดังตารางที่ 4 มีรายละเอียด

ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คณงานก่อสร้างส่วนใหญ่ร้อยละ 54.55 มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และในจำนวนนี้เมื่อพิจารณาแยกตามจังหวัดพบว่า คณงานก่อสร้างภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนมากมาจากจังหวัด บุรีรัมย์ รองลงมาคือจังหวัดชัยภูมิ สกลนคร อุบลราชธานี อุครธานี กาฬสินธุ์ และจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 16.36 ร้อยละ 10.91 ร้อยละ 7.27 ร้อยละ 5.45 ร้อยละ 4.55 ร้อยละ 2.73 และร้อยละ 7.27 ตามลำดับ

2. ภาคเหนือ

จากการศึกษาพบว่าคณงานก่อสร้างร้อยละ 30.00 มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ภาคเหนือ ซึ่งในจำนวนนี้แยกพิจารณาตามจังหวัดพบว่าคณงานก่อสร้างจากภาคเหนือส่วนมากมาจากจังหวัดน่าน รองลงมาคือจังหวัดกำแพงเพชร เพชรบูรณ์ พิจิตร แพร่ และส่วนที่เหลือมาจากหลาย ๆ จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 7.27 ร้อยละ 5.45 ร้อยละ 4.55 ร้อยละ 3.63 ร้อยละ 2.73 ร้อยละ 2.73 และส่วนที่เหลือร้อยละ 3.63 ตามลำดับ

3. ภาคกลาง

พบว่าคณงานก่อสร้างร้อยละ 11.18 มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ภาคกลาง ซึ่งในจำนวนนี้เมื่อพิจารณาแยกตามจังหวัด พบว่าคณงานก่อสร้างจากภาคกลางส่วนมากมาจากจังหวัดชัยนาท รองลงมาจากจังหวัด ลพบุรี อ่างทอง สุพรรณบุรี และจังหวัดอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 3.63 ร้อยละ 2.73 ร้อยละ 1.82 ร้อยละ 1.82 และร้อยละ 1.82 ตามลำดับ

4. ภาคตะวันออก

คณงานก่อสร้างเพียงร้อยละ 3.64 มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ภาคตะวันออก ซึ่งคิดเป็นจำนวนน้อยที่สุด จากจำนวนคณงานก่อสร้างทั้งหมด เมื่อแยกพิจารณาเป็นจังหวัดพบว่าคณงานก่อสร้างจากภาคตะวันออกส่วนใหญ่มาจากจังหวัด ปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง คิดเป็นร้อยละ 1.82 ร้อยละ 0.91 ร้อยละ 0.91 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงภูมิลำเนาเดิมของคณงานก่อสร้าง

ภูมิลำเนาเดิมของคณงานก่อสร้าง	จำนวน	ร้อยละ
(N = 110)		
1. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	60	54.54
จังหวัดบุรีรัมย์	18	16.36

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ภูมิภาคเดิมของคณงานก่อสร้าง	จำนวน (N=110)	ร้อยละ
จังหวัดชัยภูมิ	12	10.91
จังหวัดสกลนคร	8	7.27
จังหวัดอุบลราชธานี	6	5.45
จังหวัดอุดรธานี	4	4.55
จังหวัดกาฬสินธุ์	3	2.73
จังหวัดอื่นๆ	8	7.27
2. ภาคเหนือ	33	30.00
จังหวัดน่าน	8	7.27
จังหวัดกำแพงเพชร	6	5.45
จังหวัดเพชรบูรณ์	5	4.55
จังหวัดพิจิตร	4	3.63
จังหวัดแพร่	3	2.73
จังหวัดอุตรดิตถ์	3	2.73
จังหวัดอื่นๆ	4	3.63
3. ภาคกลาง	13	11.82
จังหวัดชัยนาท	4	3.63
จังหวัดลพบุรี	3	2.73
จังหวัดอ่างทอง	2	1.82
จังหวัดสุพรรณบุรี	2	1.82
จังหวัดอื่นๆ	2	1.82
4. ภาคตะวันออก	4	3.64
จังหวัดปราจีนบุรี	2	1.82
จังหวัดชลบุรี	1	0.91
จังหวัดระยอง	1	0.91

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพการประกอบอาชีพและปัญหาทางการเกษตรก่อนเข้ามาทำงานก่อสร้าง
สภาพการประกอบอาชีพและปัญหาทางการเกษตรก่อนมาทำงานก่อสร้าง
 ตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 5 มีรายละเอียดดังนี้

1. อาชีพเกษตรกรรมเดิม

จากการศึกษาพบว่า คนงานก่อสร้างร้อยละ 38.18 เคยประกอบอาชีพทำนามาก่อน รองลงมาร้อยละ 34.54 เคยประกอบอาชีพทำไร่ ร้อยละ 13.64 เคยประกอบอาชีพรับจ้างทำการเกษตร ร้อยละ 10.91 เคยประกอบอาชีพทำสวน ที่เหลือร้อยละ 2.73 เคยประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์

2. ลักษณะที่ดินทำการเกษตร

จากการศึกษาพบว่าลักษณะที่ดินทำการเกษตรก่อนมาทำงานก่อสร้าง คนงานร้อยละ 44.56 ระบุว่าที่ดินเป็นที่ราบ ร้อยละ 41.82 ระบุว่าที่ดินเป็นที่ดอน ส่วนที่เหลือร้อยละ 13.63 ระบุว่าไม่มีที่ดินทำการเกษตร

3. การใช้เครื่องมือและเครื่องจักรกลการเกษตรของตนเอง

จากการศึกษาพบว่า การใช้เครื่องมือเครื่องจักรกลทำการเกษตรก่อนเข้ามาทำงานก่อสร้าง คนงานส่วนใหญ่ร้อยละ 69.09 ไม่มีเครื่องมือเครื่องจักรกลของตนเองใช้ในการผลิต ส่วนที่เหลือร้อยละ 30.91 มีเครื่องมือเครื่องจักรกลใช้ในการผลิต ซึ่งเมื่อพิจารณาเฉพาะผู้ที่มีเครื่องมือเครื่องจักรกลแล้ว ส่วนมากจะมีรถไถเดินตาม รองลงมาคือ เครื่องฉีดยา และเครื่องสูบน้ำ

4. แหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตร

จากการศึกษาพบว่าแหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตรก่อนมาทำงานก่อสร้าง คนงานร้อยละ 46.37 ใช้น้ำจากน้ำฝนตามฤดูกาล ร้อยละ 33.63 ใช้น้ำจากระบบคลองชลประทานหรือแม่น้ำ ที่เหลือร้อยละ 20.00 ใช้น้ำจากสระหรือบ่อน้ำที่ขุดไว้

5. ปริมาณน้ำที่ได้ใช้ทำการเกษตร

พบว่าคนงานก่อสร้างก่อนเข้ามาทำงานส่วนใหญ่ร้อยละ 55.45 มีน้ำใช้ทำการเกษตรบ้างแต่ไม่เพียงพอต่อการผลิตทั้งปี รองลงมาร้อยละ 24.55 มีน้ำใช้ทำการเกษตรเพียงพอต่อการผลิตทั้งปี ที่เหลือร้อยละ 20.00 ขาดแคลนน้ำไม่มีน้ำใช้ทำการเกษตร

6. การประสบภัยธรรมชาติ

พบว่าคนงานก่อสร้างก่อนมาทำงานส่วนใหญ่ร้อยละ 62.72 เคยประสบกับการเกิดภัยแล้งในพื้นที่ทำการเกษตร รองลงมาร้อยละ 20.00 เคยประสบอุทกภัยในพื้นที่ทำ
 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเกษตร ร้อยละ 0.91 เคยถูกไฟป่าเผาผลาญพื้นที่ทำการเกษตร ส่วนที่เหลือร้อยละ 16.37 ไม่เคยประสบภัยใด ๆ

7. ปริมาณผลผลิตการเกษตรที่ผลิตได้แต่ละปี

จากการศึกษาพบว่าคนงานก่อสร้างก่อนเข้ามาทำงานส่วนใหญ่ร้อยละ 70.91 เคยทำการเกษตร ได้ปริมาณผลผลิตต่ำ ที่เหลือร้อยละ 29.09 เคยทำการเกษตร ได้ปริมาณผลผลิตสูง

8. การขายผลผลิต

จากการศึกษาพบว่าการขายผลผลิตการเกษตรก่อนมาทำงานก่อสร้าง คนงานส่วนใหญ่ร้อยละ 50.91 ได้ขายผลผลิตให้กับพ่อค้าที่เข้าไปรับซื้อในหมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 30.91 นำผลผลิตไปส่งขายเองตามตลาดรับซื้อ ร้อยละ 4.55 ส่งขายให้กับกลุ่มหรือสหกรณ์ ส่วนผู้ที่ไม่ได้ขายผลผลิตแต่จะเก็บไว้บริโภคในครอบครัว มีร้อยละ 13.63

9. ราคาผลผลิตที่ได้รับ

เมื่อศึกษาเฉพาะผู้ที่ได้ขายผลผลิต พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 66.32 ขายผลผลิตได้ราคาต่ำ ส่วนที่เหลือร้อยละ 33.68 ขายผลผลิตได้ในราคาสูง

10. สภาพปัญหาทางการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า คนงานก่อสร้างล้วนแต่เคยประสบปัญหาทางการเกษตร มาหลายประการ ดังนี้คือ ร้อยละ 65.45 เคยประสบปัญหาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง มีราคาแพง ร้อยละ 48.18 เคยประสบปัญหาขาดแคลนเงินทุนในการผลิต ร้อยละ 42.73 เคยประสบปัญหาโรคและแมลงระบาด ร้อยละ 37.27 เคยประสบปัญหาการไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำการเกษตร ร้อยละ 29.09 เคยประสบปัญหาที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์

11. การขายที่ดิน

เมื่อศึกษาเฉพาะคนงานก่อสร้างที่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเอง พบว่าก่อนเข้ามาทำงานก่อสร้าง ส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.00 ไม่มีการขายที่ดิน ร้อยละ 4.83 ได้ขายที่ดินแล้วบางส่วน ที่เหลือร้อยละ 9.68 ได้ขายที่ดินไปแล้วทั้งหมด

ตารางที่ 5 สภาพทำการเกษตรและปัญหาที่เป็นแรงผลักดันให้ออกมาทำงานก่อสร้าง

สภาพทำการเกษตรและ ปัญหาที่เป็นแรงผลักดัน	จำนวน (N=110)	ร้อยละ
1. อาชีพเกษตรกรรมเดิม		
ทำนา	42	38.18
ทำไร่	38	34.54
ทำสวน	12	10.91
เลี้ยงสัตว์	3	2.73
รับจ้างทำการเกษตร	15	13.64
2. ลักษณะที่ดินทำการเกษตร		
เป็นที่ราบ	49	44.55
เป็นที่ดอน	46	41.82
ไม่มีที่ดิน	15	13.63
3. การใช้เครื่องมือและเครื่องจักรกลการเกษตรของตนเอง		
ไม่มีเครื่องมือ- เครื่องจักรกลเกษตร	76	69.09
มีเครื่องมือ- เครื่องจักรกลเกษตร	34	30.91
3.1 คนงานก่อสร้างที่มีเครื่องมือ เครื่องจักรกลเกษตรของตนเอง* (N=34)		
รถไถเดินตาม	21	61.76
เครื่องฉีดยา	19	55.88
เครื่องสูบน้ำ	14	41.17
รถอีแต๋น	2	5.88
รถแทรกเตอร์	1	2.94
4. แหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตร		
ได้จากน้ำฝนตามฤดูกาล	51	46.37
ระบบคลองชลประทานหรือแม่น้ำ	37	33.63
สระบ่อหรือหนองน้ำที่ขุดไว้	22	20.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สภาพทำการเกษตรและ ปัญหาที่เป็นแรงผลักดัน	จำนวน (N=110)	ร้อยละ
5. ปริมาณน้ำที่ได้ใช้ทำการเกษตร		
มีน้ำใช้บ้างแต่ไม่เพียงพอกับการผลิต	61	55.45
มีน้ำเพียงพอกับการผลิตทั้งปี	27	24.55
ขาดแคลนน้ำไม่มีน้ำใช้ทำการเกษตร	22	20.00
6. การประสบภัยธรรมชาติ		
เกิดภัยแล้งฝนไม่ตก	69	62.72
พื้นที่ทำการเกษตรถูกพายุน้ำท่วม	22	20.00
พื้นที่ทำการเกษตรถูกไฟป่า	1	0.91
ไม่เคยประสบภัยใดๆ	18	16.37
7. ปริมาณผลผลิตการเกษตรที่ผลิตได้แต่ละปี		
ปริมาณผลผลิตต่ำ	78	70.91
ปริมาณผลผลิตสูง	32	29.09
8. การขายผลผลิต		
ขายแก่พ่อค้ารับซื้อในหมู่บ้าน	56	50.91
นำไปส่งขายเองตามตลาดรับซื้อ	34	30.91
ขายให้กับกลุ่มหรือสหกรณ์	5	4.55
ไม่ขาย เก็บไว้บริโภคเอง	15	13.63
9. ราคาผลผลิตที่ได้ (N=95)		
ราคาต่ำ	63	66.32
ราคาสูง	32	33.68
10. สภาพปัญหาทางการเกษตร*		
ปัจจัยการผลิต เช่นปุ๋ย ยาฆ่า		
แมลงมีราคาแพง	72	65.45
ขาดแคลนเงินทุนในการผลิต	53	48.18
โรคและแมลง	47	42.73

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สภาพทำการเกษตรและ ปัญหาที่เป็นแรงผลักดัน	จำนวน (N=110)	ร้อยละ
กรรมสิทธิ์ที่ดิน	41	37.27
ที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์	32	29.09
11. การขายที่ดิน (N=62)		
ยังไม่ได้ขาย	53	85.49
ขายแล้วบางส่วน	3	9.68
ขายแล้วทั้งหมด	6	4.83

หมายเหตุ * หมายถึงค่าร้อยละจากจำนวนผู้ตอบมากกว่า 1 คำตอบ

**ความกดดันของคณงานก่อสร้างจากครอบครัวและท้องถิ่นเดิมก่อนออกมา
ทำงานก่อสร้าง (ดังตารางที่ 6)**

จากการศึกษาพบว่าคณงานก่อสร้างก่อนที่จะมาทำงานส่วนใหญ่ร้อยละ 64.55
ไม่มีความกดดันจากครอบครัวและท้องถิ่นเดิมแต่สมัครใจมาทำเอง รองลงมาร้อยละ 33.64
มีความกดดันเนื่องมาจากสาเหตุการมีหนี้สิน ที่เหลือร้อยละ 1.81 มีสาเหตุจากถูกเพื่อนบ้าน
ดูถูกเหยียดหยามว่าจน

ตารางที่ 6 แสดงถึงความกดดันจากครอบครัวและท้องถิ่นเดิม

ความกดดัน	จำนวน (N=110)	ร้อยละ
ไม่มีความกดดัน สมัครใจมาทำเอง	71	64.55
มีภาระหนี้สิน	37	33.64
ถูกเพื่อนบ้านหรือผู้อื่นดูถูกว่าจน	2	1.81

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มูลเหตุที่เป็นปัจจัยดึงดูดให้เข้ามาทำงานก่อสร้าง

มูลเหตุที่เป็นปัจจัยดึงดูดให้มาทำงานก่อสร้าง กังแสดงไว้ในตารางที่ 7 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การได้รับการชักชวน และติดต่องานให้ทำ

จากการศึกษาพบว่า คนงานก่อสร้างก่อนมาทำงานส่วนใหญ่ร้อยละ 55.46 ได้รับการชักชวนและติดต่องานให้ทำจากเพื่อนบ้านหรือญาติสนิท รองลงมาร้อยละ 10.90 ได้รับการชักชวนจากนายจ้าง ส่วนที่เหลือร้อยละ 33.64 ไม่ได้ได้รับการชักชวนจากบุคคลอื่น แต่ติดต่อหางานทำเอง

2. อาชีพที่คนในหมู่บ้านออกไปทำงาน

จากการศึกษาพบว่า คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ร้อยละ 49.10 ทราบว่าคนในหมู่บ้านของตนออกไปประกอบอาชีพทำงานโรงงานอุตสาหกรรม รองลงมาร้อยละ 39.09 ทราบว่าคนในหมู่บ้านออกไปทำงานก่อสร้าง ที่เหลือร้อยละ 11.81 ทราบว่าคนในหมู่บ้านออกไปทำงานบริการและรับจ้างอื่น ๆ

3. ความตั้งใจออกมาทำงานก่อสร้าง

จากการศึกษาพบว่า คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ร้อยละ 82.73 มีความตั้งใจออกมาทำงานก่อสร้าง ที่เหลือร้อยละ 17.27 ไม่ได้ตั้งใจออกมาทำงานก่อสร้าง

4. แหล่งงานที่ต้องการ ไปทำงานเป็นแห่งแรกก่อนออกจากหมู่บ้าน

จากการศึกษาพบว่า คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ร้อยละ 69.10 มีความต้องการทำงานในกรุงเทพมหานคร รองลงมาร้อยละ 16.36 ต้องการทำงานในจังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 10.00 ต้องการทำงานในจังหวัดนครราชสีมา ที่เหลือร้อยละ 4.54 ต้องการทำงานในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

5. การมีความรู้ความชำนาญด้านช่างก่อสร้าง

จากการศึกษาพบว่า คนงานก่อสร้างก่อนเข้ามาทำงานส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.73 ไม่เคยมีความรู้ความชำนาญด้านช่างก่อสร้างมาก่อน ส่วนที่เหลือร้อยละ 47.27 เคยมีความรู้ความชำนาญมาก่อน

6. การมีความสัมพันธ์กับบริษัทรับเหมาก่อสร้าง

จากการศึกษา พบว่าคนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ร้อยละ 92.73 ไม่มีความสัมพันธ์กับบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง ส่วนที่เหลือร้อยละ 7.27 มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติกับผู้รับเหมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. ความคาดหวังจากการได้มาทำงานก่อสร้าง

จากการศึกษา พบว่าคนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ร้อยละ 50.90 มีความคาดหวังจากการทำงานก่อสร้างเพื่อต้องการแสวงหาโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน รองลงมา ร้อยละ 20.91 ต้องการมาท่องเที่ยวหาประสบการณ์ ที่เหลือร้อยละ 19.09 และเพื่อต้องการความร่ำรวย

ตารางที่ 7 มูลเหตุที่เป็นแรงดึงดูดให้มาทำงานก่อสร้าง

มูลเหตุที่เป็นแรงดึงดูดให้มาทำงานก่อสร้าง	จำนวน (N=110)	ร้อยละ
1. การได้รับการชักชวนและติดต่องานให้ทำ		
ได้รับการชักชวนจากเพื่อนหรือญาติ	61	55.46
ได้รับการชักชวนจากนายจ้าง	12	10.90
ไม่ได้รับการชักชวน	37	33.64
2. ประเภทงานที่คนในหมู่บ้านออกไปทำงาน		
งานในโรงงานอุตสาหกรรม	54	49.10
งานก่อสร้าง	43	39.09
บริการหรือรับจ้างอื่นๆ	13	11.81
3. ความตั้งใจออกมาทำงานก่อสร้าง		
ตั้งใจและพึงพอใจ	91	82.73
ไม่ตั้งใจและไม่พอใจ	19	17.27
4. แหล่งงานก่อสร้างที่ต้องการจะไปทำงานแห่งแรก		
กรุงเทพมหานคร	76	69.10
จังหวัดเชียงใหม่	18	16.36
จังหวัดนครราชสีมา	11	10.00
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	5	4.54
5. การมีความรู้ความชำนาญด้านช่างก่อสร้างก่อนเข้ามาทำงาน		
มีความรู้ความชำนาญมาก่อน	52	47.27
ไม่มีความรู้ความชำนาญมาก่อน	58	52.73

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 (ต่อ)

มูลเหตุที่เป็นแรงจูงใจให้มาทำงานก่อสร้าง	จำนวน (N=110)	ร้อยละ
6. การมีความสัมพันธ์กับบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง		
เป็นเครือญาติกับผู้รับเหมา	8	7.27
ไม่มีความสัมพันธ์	102	92.73
7. ความคาดหวังจากการออกม ทำงานก่อสร้าง		
ต้องการแสวงหาโอกาสความก้าวหน้า	56	50.90
ต้องการท่องเที่ยวหาประสบการณ์	23	20.91
ต้องการความร่ำรวย	21	19.09

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานปัญหาจากการทำงานก่อสร้างปัจจุบันและการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่มีอยู่เดิม

ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานก่อสร้างและปัญหาจากการทำงาน

ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานก่อสร้างและปัญหาจากการทำงาน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 8 มีรายละเอียดดังนี้

1. ระยะเวลาที่เข้ามาทำงานก่อสร้าง

จากการศึกษาพบว่า คนงานก่อสร้างร้อยละ 26.36 ได้เข้ามาทำงานเป็นระยะเวลา 5 - 6 ปี ร้อยละ 24.55 เป็นระยะเวลา 3 - 4 ปี ร้อยละ 22.73 เป็นระยะเวลา 1 - 2 ปี ร้อยละ 17.27 เป็นระยะเวลาน้อยกว่า 1 ปี ร้อยละ 9.09 เป็นระยะเวลามากกว่า 6 ปีขึ้นไป ระยะเวลาที่มาทำงานก่อสร้างต่ำสุด 6 เดือน สูงสุด 12 ปี ระยะเวลามาทำงานก่อสร้างเฉลี่ย 3 ปี 7 เดือน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่า 2.43

2. หน้าที่ทำงานในปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่าคนงานก่อสร้างร้อยละ 28.18 มีหน้าที่เป็นกรรมกร ร้อยละ 24.55 เป็นช่างปูน ร้อยละ 22.73 เป็นช่างไม้ ร้อยละ 17.27 เป็นช่างเหล็กที่เหล็กร้อยละ 7.27 เป็นผู้ใช้แรงงานหน้าที่อื่น ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ความพึงพอใจในการทำงานก่อสร้าง

จากการศึกษาพบว่า คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ร้อยละ 80.00 มีความพึงพอใจกับหน้าที่การทำงานในปัจจุบัน ที่เหลือร้อยละ 20.00 ไม่พึงพอใจกับหน้าที่การทำงาน

4. ที่พักอาศัยปัจจุบัน

พบว่าคนงานก่อสร้างกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้พักอาศัยอยู่ในแหล่งงาน ที่บริษัทรับเหมาก่อสร้างได้จัดสร้างไว้ให้มีลักษณะเป็นห้องแถวชั่วคราว

5. การได้รับอันตรายจากการทำงานก่อสร้าง

จากการศึกษาพบว่า คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ร้อยละ 57.27 เคยได้รับอันตรายจากการทำงาน ส่วนที่เหลือร้อยละ 42.73 ไม่เคยได้รับอันตรายจากการทำงานเลย จากการสังเกตและสอบถามเฉพาะผู้ที่เคยได้รับอันตรายจากการทำงานส่วนใหญ่ จะเคยได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุเล็กน้อย คือ ตะปูตำ สิ่งของหล่นทับ เหล็กหรือไม้กระแทก

6. ปัญหาด้านการได้รับค่าจ้าง

จากการศึกษาพบว่า คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ร้อยละ 88.19 ไม่มีปัญหาด้านการได้รับค่าจ้าง ส่วนที่เหลือร้อยละ 11.81 มีปัญหาการได้รับค่าจ้างช้ากว่ากำหนด

7. ปัญหาจากการทำงานก่อสร้างอื่น ๆ

จากการศึกษาพบว่า คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ร้อยละ 70.00 ไม่มีปัญหาใด ๆ จากการทำงาน รองลงมาร้อยละ 11.82 มีปัญหาด้านที่พักอาศัย ร้อยละ 8.18 มีปัญหาด้านสุขภาพ เจ็บป่วย ร้อยละ 6.36 มีปัญหากับเพื่อนร่วมงาน ที่เหลือร้อยละ 3.64 มีปัญหาด้านการทำงานกับนายจ้าง

ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลสภาพการทำงานและปัญหาจากการทำงานก่อสร้าง

สภาพการทำงานก่อสร้างและปัญหา	จำนวน (N=110)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
1. ระยะเวลาที่เข้ามาทำงานก่อสร้าง			3.6
น้อยกว่า 1 ปี	19	17.27	
1 - 2 ปี	25	22.73	
3 - 4 ปี	27	24.55	
5 - 6 ปี	29	26.36	
มากกว่า 6 ปีขึ้นไป	10	9.09	
พิสัย 0.5 - 12			ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.43
2. หน้าที่การทำงาน			
กรรมกร	31	28.18	
ช่างปูน	27	24.55	
ช่างไม้	25	22.73	
ช่างเหล็ก	19	17.27	
หน้าที่อื่น ๆ	8	7.27	
3. ความพึงพอใจในการทำงานก่อสร้าง			
พึงพอใจ	88	80.00	
ไม่พึงพอใจ	22	20.00	
4. ที่พักอาศัยปัจจุบัน			
พักอาศัยในแหล่งงาน	110	100.00	
5. การได้รับอันตรายจากการทำงานก่อสร้าง			
เคยได้รับอันตรายจาก-			
อุบัติเหตุเล็กน้อย	63	57.27	
ไม่เคยได้รับอันตราย	47	42.73	
6. ปัญหาการได้รับค่าจ้าง			
ได้รับค่าจ้างช้ากว่ากำหนด	13	11.81	
ไม่มีปัญหา	97	88.19	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 8 (ต่อ)

สภาพการทำงานก่อสร้างและปัญหา	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
(N=110)			
7. ปัญหาจากการทำงานก่อสร้างด้านอื่น ๆ			
ปัญหาด้านที่พักอาศัย	13	11.82	
ปัญหากับเพื่อนร่วมงาน	7	6.36	
ปัญหาสุขภาพ เจ็บป่วย	9	8.18	
มีปัญหาเกี่ยวกับนายจ้าง	4	3.64	
ไม่มีปัญหาใด ๆ	77	70.00	

ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมช่วยเหลือครอบครัวและสนับสนุนอาชีพเกษตรกรเดิม

ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมช่วยเหลือครอบครัวและสนับสนุนอาชีพเกษตรกรเดิม ดังแสดงไว้ในตารางที่ 9 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การส่งเงินช่วยเหลือครอบครัวที่อยู่ภูมิลำเนาเดิม

จากการศึกษาพบว่าคนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ร้อยละ 69.09 ได้ส่งเสริมกลับไปให้ครอบครัวที่บ้าน ซึ่งในจำนวนนี้แยกรายละเอียดตามวัตถุประสงค์ของการส่งเงินให้พบว่า ร้อยละ 29.09 ส่งให้เพื่อใช้ชำระหนี้ ร้อยละ 19.09 ส่งให้เพื่อใช้เป็นทุนซื้อปัจจัยการผลิตและเครื่องมือเครื่องจักรกลเกษตร ร้อยละ 16.36 ส่งให้เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ร้อยละ 4.55 ส่งให้เพื่อใช้จ่ายรักษาพยาบาลคนในครอบครัว ตามลำดับ ส่วนคนงานก่อสร้างที่ไม่ได้ส่งเงินกลับไปให้ที่บ้านมีร้อยละ 30.91

2. การกลับไปเยี่ยมครอบครัวเป็นครั้งคราว

จากการศึกษาพบว่าคนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ร้อยละ 48.18 ได้กลับไปเยี่ยมครอบครัวปีละ 1-3 ครั้ง รองลงมาร้อยละ 30.00 ได้กลับไปปีละ 4-6 ครั้ง ร้อยละ 9.09 ได้กลับไปปีละ 7-9 ครั้ง ร้อยละ 7.27 และได้กลับไปปีละ 10-20 ครั้ง ส่วนคนงานก่อสร้างที่ไม่ได้กลับมีร้อยละ 5.46 ซึ่งพบว่าคนงานที่ไม่กลับ เนื่องมาจากได้ย้ายออกมาจากภูมิลำเนาเดิมเป็นการถาวรแล้ว

3. การกลับไปช่วยเหลือครอบครัวทำการเกษตร

จากการศึกษาถึงการกลับไปช่วยเหลือครอบครัวทำการเกษตรเป็นระยะเวลาหนึ่ง พบว่าคนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ร้อยละ 58.18 ไม่ได้กลับไปช่วยที่บ้านทำการเกษตร เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่เหลือร้อยละ 41.82 ได้กลับบ้านไปช่วยทางบ้านทำการเกษตรเป็นระยะเวลาหนึ่งเมื่อถึงฤดูกาลผลิต

ตารางที่ 9 แสดงถึงการมีส่วนร่วมช่วยเหลือครอบครัวและสนับสนุนอาชีพเกษตรกรรมเดิม

การมีส่วนร่วมช่วยเหลือครอบครัวและสนับสนุนการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
(N = 110)		
1. การส่งเงินช่วยเหลือครอบครัวที่อยู่ภูมิลำเนาเดิม		
ไม่ได้ส่งเงินกลับไปให้	34	30.91
ได้ส่งเงินกลับไปให้	76	69.09
1.1 แยกตามวัตถุประสงค์ของการส่งเงินไปให้ (N = 76)		
- ส่งให้เพื่อใช้ชำระหนี้สิน	32	29.09
- ส่งให้เพื่อใช้เป็นทุนซื้อปัจจัยและเครื่องจักรกลเกษตร	21	19.09
- ส่งให้เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	18	16.36
- ส่งให้เพื่อรักษาพยาบาลคนในครอบครัว	5	4.55
2. การกลับไปเยี่ยมครอบครัว (ปี)		
ไม่ได้กลับ	6	5.46
1-3 ครั้ง	53	48.18
4-6 ครั้ง	33	30.00
7-9 ครั้ง	10	9.09
10-12 ครั้ง	8	7.27
พิสัย 1 - 12		
ค่าเฉลี่ย 3		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.62		
3. การกลับไปช่วยเหลือครอบครัวทำการเกษตร		
กลับเมื่อถึงฤดูกาลผลิต	46	41.72
ไม่ได้กลับ	64	58.28

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อมูลเกี่ยวกับแผนการกลับไปประกอบอาชีพเกษตรกรรมและพัฒนาการเกษตรของ คนงานก่อสร้าง

แผนการกลับไปประกอบอาชีพเกษตรกรรมและพัฒนาการเกษตรของคนงานก่อสร้าง ดังแสดงไว้ในตารางที่ 10 มีรายละเอียดดังนี้

1. ความประสงค์ที่จะกลับไปทำการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ร้อยละ 78.18 มีความประสงค์ที่จะกลับไปประกอบอาชีพเกษตรกรรมในท้องถิ่นของตนเองหลังจากที่เลิกทำงานก่อสร้างแล้ว ส่วนที่เหลือร้อยละ 21.82 ไม่ประสงค์จะกลับไปทำการเกษตร

2. แผนการทำงานก่อสร้างต่อไปในอนาคต

พบว่าคนงานก่อสร้างร้อยละ 41.20 ได้วางแผนการทำงานไว้ว่า จะทำงานก่อสร้างไปเรื่อยๆ เมื่อถึงฤดูกาลผลิตถึงจะกลับไปทำการเกษตร และเมื่อว่างจากฤดูกาลผลิตแล้วก็จะออกมาทำงานก่อสร้างอีก ร้อยละ 19.09 วางแผนว่าจะทำงานก่อสร้างไปจนกว่าจะทำไม่ไหว แล้วจึงกลับไปทำการเกษตร ร้อยละ 17.27 วางแผนว่าจะทำงานก่อสร้างเก็บเงินอีกสักกระยะหนึ่งจึงกลับไปทำการเกษตร ส่วนที่เหลือร้อยละ 21.82 ยังไม่มีแผนการทำงานที่แน่นอน

3. แผนและโครงการทำการเกษตรในอนาคต

สำหรับคนงานก่อสร้างที่มีความประสงค์จะกลับไปทำการเกษตรในอนาคต ร้อยละ 44.19 ได้วางแผนและโครงการทำการเกษตรไว้ว่าจะรวบรวมเงินทุนเพื่อปรับปรุงโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรให้ดีขึ้น ร้อยละ 37.21 จะเก็บทุนซื้อที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเอง ร้อยละ 10.46 วางแผนโครงการว่าจะเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรเฉพาะทางจากหน่วยงานการเกษตร ที่เหลือร้อยละ 8.14 ยังไม่ทราบว่าจะทำอย่างไรหรือยังไม่แน่นอน

ตารางที่ 10 ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังที่จะกลับไปประกอบอาชีพเกษตรกรรม และ
พัฒนาการเกษตรของตนเอง

การประกอบอาชีพเกษตรกรรม และพัฒนาการเกษตรของตนเอง	จำนวน (N = 110)	ร้อยละ
1. ความประสงค์ที่จะกลับไปทำการเกษตร		
กลับ	86	78.19
ไม่กลับ	24	21.82
2. แผนการทำงานก่อสร้างต่อไปในอนาคต		
ทำงานก่อสร้างสลับกับการว่างจากฤดู- การผลิต	46	41.82
ทำงานก่อสร้างไปตลอดจนกว่าจะทำ ไม่ไหว	21	19.09
ทำงานเก็บเงินก่อนสักระยะหนึ่ง ไม่แน่นอน	19	17.27
ยังไม่แน่นอน	24	21.82
3. แผนและโครงการทำการเกษตรในอนาคต (N=86)		
เก็บทุนปรับโครงสร้างและระบบการผลิต	38	44.19
เก็บทุนซื้อที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเอง	32	37.21
เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม	9	10.46
ยังไม่ทราบ ยังไม่แน่นอน	7	8.14

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรมก่อสร้าง : กรณีศึกษาคนงานก่อสร้างในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างประชากรคนงานก่อสร้างจำนวน 110 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์แปรผล โดยใช้สถิติพรรณนาคือ ค่าร้อยละ และค่ามัชฌิมเลขคณิต สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

สถานภาพส่วนบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจ และ สังคมของคนงานก่อสร้าง

คนงานก่อสร้างที่เคลื่อนย้ายจากภาคเกษตร มาทำงานก่อสร้าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีร้อยละ 67.27 อายุเฉลี่ย 30 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีสถานภาพสมรสและอยู่ด้วยกัน โดยคนงานก่อสร้างส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว มีจำนวนบุตรเฉลี่ย 2 คน จำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมดเฉลี่ย 4 คน ก่อนที่จะออกมาทำงานก่อสร้าง เคยทำการเกษตรมาก่อน มีที่ดินถือครองทำการเกษตรเฉลี่ย จำนวน 11 ไร่ คนงานก่อสร้างร้อยละ 56.36 มีที่ดินของตนเอง ส่วนใหญ่ไม่เคยมีหนี้สินมาก่อน มีร้อยละ 60.91 สำหรับผู้ที่เคยมีหนี้สินมาก่อน เนื่องจากต้องกู้ยืมเงินมาใช้เป็นต้นทุนซื้อปัจจัยการผลิตการเกษตร

ผลการศึกษาสถานภาพส่วนบุคคลของคนงานก่อสร้าง คนงานส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เนื่องจากมีความเหมาะสมกับลักษณะของงานก่อสร้างมากกว่าเพศหญิง ซึ่งจำเป็นต้องใช้กำลังและมีการป็น ไต่ ผลการศึกษาครั้งนี้จึงต่างจากทฤษฎีที่ อภิชาติ จำรัสฤทธิรงค์ และเพียงใจ สมพงษ์ (2525) ได้กำหนดคกฏของการย้ายถิ่นไว้ประการหนึ่งว่า “เพศหญิงมักจะย้ายถิ่นมากกว่าเพศชาย”

สำหรับรายได้จากอาชีพเกษตรกรรมก่อนเข้ามาทำงานก่อสร้างเคยมีรายได้เฉลี่ยเพียงเดือนละ 1,869 บาท แต่เมื่อได้มาทำงานก่อสร้างแล้วมีรายได้เฉลี่ยถึงเดือนละ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4,482 บาท และได้มีการออมทรัพย์สำหรับตนเองและครอบครัวไว้ในรูปของการฝากธนาคาร

นอกจากนี้ยังพบว่า คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเอง แต่เมื่อเทียบเป็นอัตราส่วนต่อจำนวนสมาชิกในครอบครัวแล้ว ก็จัดได้ว่ายังมีที่ดินถือครองทำการเกษตรน้อย ส่วนคนงานที่เคยมีหนี้สินก่อนมาทำงานก่อสร้างส่วนใหญ่เนื่องมาจากการลงทุนทำการเกษตรแล้วไม่ได้ผล และจากการศึกษาถึงรายได้ คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎี The Wage Differential Model ที่อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์ และ เพียงใจ สมพงษ์ (2525) ได้กำหนดทฤษฎีด้านอัตราค่าจ้าง (Wage Rate) ไว้ว่า “อัตราค่าจ้างในเมืองใหญ่ซึ่งมีชุมชนหนาแน่นย่อมสูงกว่าชนบท” ซึ่งผลการศึกษาด้านสภาพทางเศรษฐกิจของคนงานก่อสร้างมีความสอดคล้องกับงานวิจัยจากนักวิจัยหลายท่าน ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

สภาพปัญหาทางการเกษตรที่เป็นแรงผลักดันให้ออกมาทำงานก่อสร้าง

แรงงานที่เคลื่อนย้ายออกมาทำงานก่อสร้าง มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ภาคอีสานมากกว่าครึ่งหนึ่ง ซึ่งส่วนมากมาจากจังหวัดบุรีรัมย์ สำหรับสภาพการประกอบอาชีพทางการเกษตร คนงานก่อสร้างเคยประกอบอาชีพทำนาและทำไร่ ลักษณะที่ดินทำการเกษตรเป็นทั้งที่ราบและที่ดอน แรงงานส่วนใหญ่ไม่มีเครื่องมือเครื่องจักรกลเกษตรของตนเอง ใช้ในการผลิตถึงร้อยละ 69.09 ส่วนแหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตรได้จากน้ำฝนตามฤดูกาล ซึ่งมีปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการผลิต และยังพบว่าแรงงานส่วนใหญ่เคยประสบกับปัญหาเกิดภัยแล้งในพื้นที่ทำการเกษตร ส่วนลักษณะปริมาณผลผลิตที่ได้มีปริมาณต่ำ การขายผลผลิตจะขายให้กับพ่อค้าที่เข้าไปรับซื้อในหมู่บ้าน โดยพ่อค้าจะรับซื้อในราคาต่ำ สำหรับปัญหาทางด้านเกษตรอื่นๆ คือ ปัญหาปัจจัยการผลิตมีราคาแพง ขาดแคลนเงินทุน ปัญหาโรคและศัตรูพืช ปัญหาขาดแคลนกรรมสิทธิ์ในที่ดิน และดินขาดความอุดมสมบูรณ์ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในด้านความกดดันทางสังคม พบว่าแรงงานที่เคลื่อนย้ายไม่มีความกดดันใด ๆ จากครอบครัวและท้องถิ่นเดิม

มูลเหตุที่เป็นแรงจูงใจให้แรงงานภาคเกษตรเคลื่อนย้ายมาทำงานก่อสร้าง

แรงงานในภาคเกษตรกรรมมีการเคลื่อนย้ายออกจากท้องถิ่น เนื่องจากคนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ได้รับการชักชวนจากเพื่อนหรือญาติสนิทที่เคยออกมาทำงานก่อสร้างก่อนแล้ว เมื่อได้รับหึงคำบอกเล่า จึงเกิดความพึงพอใจ และตั้งใจที่จะออกมาทำงานก่อสร้าง โดยมีความคาดหวังเพื่อต้องการแสวงหาโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ซึ่งแหล่งงานที่ต้องการจะไปทำงานเป็นแห่งแรก คือกรุงเทพมหานคร

จากผลการศึกษายังพบอีกว่าแรงงานที่เคลื่อนย้ายมาทำงานก่อสร้าง ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความชำนาญด้านช่างก่อสร้างมาก่อน จึงเป็นเหตุให้ต้องเริ่มทำงานในหน้าที่ที่ไม่จำเป็นต้องใช้ฝีมือแรงงานมากนัก ส่งผลให้อัตราค่าจ้างแรงงานอยู่ในขั้นต่ำ ซึ่งผลการศึกษามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิษฐ์ ชาติสมบัติ (2517) ได้ทำการวิจัยการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมืองและประโยชน์ที่มีต่ออุตสาหกรรม พบว่า “แรงงานอพยพในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ที่เคยทำการเกษตร หรือ มาจากครอบครัวเกษตรกรรมถึงร้อยละ 83.73 บุคคลเหล่านี้มักจะเข้าทำงานที่ไม่ต้องใช้ฝีมือมาก หรือใช้เวลาฝึกอบรมไม่นาน เช่นกรรมกรก่อสร้าง อุตสาหกรรมสิ่งทอ อาหารและเครื่องคัม อโลหะ และงานบริการ” จากการศึกษาพบว่าคนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ไม่มีความผูกพันกับบริษัทรับเหมาก่อสร้าง

สภาพการทำงานก่อสร้างและปัญหาจากการทำงานในปัจจุบัน

จากผลการศึกษารูปได้ว่า คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ได้ทำงานก่อสร้างมาแล้วเป็นระยะเวลา 5 ปี หน้าที่ทำงานเป็นกรรมกรก่อสร้าง มีที่พักอาศัยอยู่ในแหล่งงานทั้งหมดในการทำงานก่อสร้างพบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในหน้าที่การทำงาน ไม่มีปัญหาการทำงานและการได้รับค่าจ้าง ส่วนอันตรายจากการทำงาน พบว่า คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่เคยประสบอุบัติเหตุเล็ก ๆ น้อย ๆ จากตะปูตำและสิ่งของกระแทก เท่านั้น

จากการที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันและจูงใจให้มาทำงานก่อสร้าง ผลการศึกษารังนี้ มีความสอดคล้องกับทฤษฎีและงานวิจัยจากนักวิจัยหลายท่าน ตามที่ได้กล่าวไว้

การมีส่วนช่วยเหลือครอบครัวและสนับสนุนอาชีพเกษตรกรรมเดิม

เกี่ยวกับการมีส่วนช่วยเหลือครอบครัวและสนับสนุนอาชีพเกษตรกรรมเดิมของคณงานก่อสร้างขณะทำงานอยู่นั้น คณงานก่อสร้างส่วนใหญ่ ไม่ได้กลับไปช่วยเหลือครอบครัวทำการเกษตร แต่จะช่วยเหลือโดยการส่งเงินกลับไปให้ ส่วนใหญ่ได้กลับไปเยี่ยมครอบครัวทางบ้านเป็นครั้งคราว เฉลี่ยปีละ 3 ครั้ง ตามเทศกาลและงานบุญต่างๆ ซึ่งผลการศึกษามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของกลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม(2527) ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

ความคาดหวังที่จะกลับไปประกอบอาชีพเกษตรกรรมและพัฒนาการเกษตรของตนเอง

คณงานก่อสร้างส่วนใหญ่มีความประสงค์และต้องการ ที่จะกลับไปประกอบอาชีพเกษตรในท้องถิ่นเดิม เมื่อถึงฤดูกาลผลิต แต่เมื่อว่างจากฤดูกาลผลิตแล้ว ก็จะออกมาทำงานก่อสร้างอีกสลับกันเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ สำหรับคณงานก่อสร้างที่มีความต้องการจะกลับไปประกอบอาชีพการเกษตรของตนเองมีแผนและโครงการทำการเกษตรในอนาคต คือ จะรวบรวมเก็บสะสมเงินทุนได้จากการทำงานก่อสร้าง เพื่อใช้เป็นทุนสำรองปรับโครงสร้างและระบบการผลิตและพัฒนาการเกษตรของตนเอง

ข้อเสนอแนะต่อผลการศึกษา

ผลการทำปัญหาพิเศษเรื่อง การเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรม กรณีศึกษาอุตสาหกรรมก่อสร้างในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง อาจสรุปไว้เป็นข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากผลการศึกษา ปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงผลักดันให้แรงงานภาคเกษตรต้องเคลื่อนย้ายมาทำงานในภาคอุตสาหกรรมก่อสร้างคือ การขาดแคลนน้ำใช้ในการผลิต ซึ่งรัฐบาลต้องเร่งขยายโครงสร้างและการบริการพื้นฐาน โดยเฉพาะระบบชลประทานไปสู่ภาคเกษตรกรรมอย่างทั่วถึง
2. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมในท้องถิ่นของตนเองได้ โดยไม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต้องอพยพย้ายถิ่นไปทำงานที่อื่น อันเป็นการป้องกันปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานได้อย่างถูกต้อง

3. รัฐบาลควรนำมาตรการการกระจายแหล่งอุตสาหกรรมตามภูมิภาคมาใช้ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมมากที่สุด เพื่อรองรับและสกัดกั้นการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้ามาในกรุงเทพมหานคร

4. แรงงานจากภาคเกษตรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความชำนาญด้านช่างก่อสร้างมาก่อน จึงจัดอยู่ในกลุ่มด้อยฝีมือแรงงาน ทำให้ได้รับค่าจ้างต่ำ แต่แรงงานภาคเกษตรบางส่วนที่มีฝีมือแรงงานจะได้รับค่าจ้างในอัตราสูง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านพัฒนาฝีมือแรงงาน ควรมีส่วนในการฝึกอบรมให้เกษตรกรมีความรู้ความชำนาญในสาขาวิชาชีพอื่น เช่น ช่างก่อสร้าง ศิลปหัตถกรรม อุตสาหกรรมในครัวเรือน คหกรรม เป็นต้นเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพฝีมือแรงงานของประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. การศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของคณงานก่อสร้าง สภาพปัญหาที่เป็นแรงผลักดันและมูลเหตุที่เป็นแรงดึงดูดให้มาทำงานก่อสร้าง ตลอดจนถึงการมีส่วนร่วมช่วยเหลือครอบครัวและสนับสนุนการเกษตรที่มีอยู่เดิมไว้แล้ว หากจะมีการศึกษาครั้งต่อไปที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ควรศึกษาในด้านสภาพการประกอบอาชีพเกษตรกร และการดำรงชีวิตของคณงานก่อสร้างหลังจากที่เลิกทำงานก่อสร้างแล้ว

ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อวิธีการศึกษา

1. ในการออกสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลจากคณงานก่อสร้างกลุ่มตัวอย่าง ต้องใช้เวลาในการชี้แจงทำความเข้าใจกับคณงานมาก เนื่องจากคณงานก่อสร้างกลุ่มตัวอย่างบางรายไม่ตอบการสัมภาษณ์ เพราะเกรงว่าจะมาสืบความลับหรือเรียกเก็บภาษี

2. การศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดด้านเวลาที่ใช้ทำการศึกษาในระยะสั้น หากใช้ระยะเวลาทำการศึกษาได้มากกว่านี้ จะทำให้ผลการศึกษามีความละเอียดและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมแรงงาน. 2514. รายงานสภาวิจัยแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : (อัครำเนา).

กองเศรษฐกิจการเกษตร. 2538. รายงานสถิติแรงงาน. กรุงเทพมหานคร : กองเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม. 2527. แรงงานอพยพชาวอีสาน. กรุงเทพมหานคร : กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม.

เครือข่ายองค์กรทำงานเพื่อลูกกรรมกรก่อสร้าง. 2538. ศูนย์เด็กก่อสร้าง. กรุงเทพมหานคร : ชมรมอาสาพัฒนาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ฉัตร ชำชอง. 2525. การสัมตัวอย่างเอกสารประกอบคำบรรยายหลักสูตรการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ระดับนักวิชาการรุ่นที่ 1. กรุงเทพมหานคร.

ชัยวัฒน์ ปัจจงพงษ์และคณะ. 2521. ประชากรศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์.

ณัฐพล จันธิไชย และคณะ. 2534. รายงานการวิจัยผลกระทบของการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อการเคลื่อนย้ายแรงงาน. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ทองโรจน์ อ่อนจันทร์. 2524. เศรษฐศาสตร์เกษตร. กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์และ บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธ์. 2522. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนย้ายแรงงาน. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อักษรบัณฑิต.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประดิษฐ์ ชาสมบัติ. 2517. การเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมือง และประโยชน์ที่มีต่ออุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปรีชา สุวรรณบุปผา. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อความต้องการย้ายถิ่นของแรงงานสตรีชนบท. กรุงเทพมหานคร : (อัสสัมชัญ).

ชุกติ สาริกะภูติ. 2539. มุมมองนักส่งเสริมการเกษตรที่สังคมต้องการ. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิเกษตรกรแห่งประเทศไทย.

ศุภสมบุรณ์ อังรัตนกร และคณะ. 2535. คู่มือปัญหาพิเศษ. กรุงเทพมหานคร : คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

สุชาดา ทวีสิทธิ์. 2529. การเคลื่อนย้ายเชิงพื้นที่ของแรงงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดปัตตานี. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล.

อภิชาติ จำรัสทธีรงค์ และเพียงใจ สมพงษ์. 2525. เอกสารประกอบการอบรมทางการศึกษาวิจัยทางประชากรเล่มหนึ่ง. กรุงเทพมหานคร.

เอกชัย ไหลบำรุง. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. ประชากรศึกษา. กรุงเทพมหานคร : (อัสสัมชัญ).

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

**การเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรม
กรณีศึกษา อุตสาหกรรมก่อสร้างในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปี พ.ศ. 2539**

คำชี้แจงในแบบสัมภาษณ์

1. แบบสัมภาษณ์นี้ประกอบด้วยคำถาม 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 : ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม
ตอนที่ 2 : ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและภูมิหลังก่อนการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าทำงาน
อุตสาหกรรมก่อสร้าง
ตอนที่ 3 : ปัญหาจากการเป็นคณงานก่อสร้างและการมีส่วนต่อการประกอบอาชีพ
เกษตรกรรมที่มีอยู่เดิม
2. ให้ทำเครื่องหมาย “/” ลงใน หรือเติมข้อความตามความเป็นที่จริงลงในช่อง
ว่างที่กำหนด

วันที่ทำการสัมภาษณ์ -----

ลำดับที่แบบสัมภาษณ์ -----

ชื่อบริษัทก่อสร้าง -----

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ -----

ตอนที่ 1 : ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

1.1 เพศ

- ชาย หญิง

1.2 อายุ ----- ปี

1.3 ระดับการศึกษาสูงสุด

- ไม่ได้รับการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4
 ประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3
 มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช. อนุปริญญาหรือ ปวส.
 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า อื่น ๆ ระบุ -----

1.4 สถานภาพการสมรส

- โสด สมรสและอยู่ด้วยกัน
 หย่าร้าง หม้าย
 สมรสแต่แยกกันอยู่ เพราะ -----

1.5 ความสัมพันธ์กับครัวเรือน

- เป็นหัวหน้าครัวเรือน เป็นบุตร
 เป็นภรรยา อื่น ๆ ระบุ -----

1.6 จำนวนบุตร ----- คน

1.7 จำนวนสมาชิกในครอบครัวในปัจจุบัน -----

1.8 รายได้ปัจจุบันเฉลี่ยเดือนละ ----- บาท

1.9 หน้าที่ทำงานขณะทำงานก่อสร้าง

- ช่างปูน กรรมกรแบกหาม ขนของ
 ช่างไม้ อื่นๆ ระบุ -----
 ช่างเหล็ก

1.10 ที่พักอาศัยปัจจุบัน

- พักอาศัยในแหล่งงาน มีบ้านพักอาศัยเอง
 เช่าพักนอกแหล่งงาน ระบุราคา ----- บาท/เดือน
 พักบ้านญาติพี่น้อง อื่นๆ ระบุ -----

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**ตอนที่ 2 : สภาพปัญหาและภูมิหลังก่อนการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าทำงานอุตสาหกรรม
ก่อสร้าง**

- 2.1 ท่านเข้ามาทำงานก่อสร้างเป็นระยะเวลา-----ปี
- 2.2 ภูมิลำเนาเดิมจังหวัด -----
- 2.3 อาชีพเกษตรกรรมเดิม
- ทำนา ทำสวน
- ทำไร่ ประมง
- เลี้ยงสัตว์ อื่น ๆ
- 2.4 รายได้จากการเกษตรก่อนเข้ามาทำงานก่อสร้าง มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ-----บาท
เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัวหรือไม่
- เพียงพอ ไม่เพียงพอ
- 2.5 ท่านมี /เคยมีที่ดินทำการเกษตรทั้งหมด ----- ไร่
- เป็นที่ดินของตนเอง ----- ไร่
- เช่า ----- ไร่
- ให้เช่าเปล่า ----- ไร่
- อื่นๆ ระบุ ----- ไร่
- 2.6 ลักษณะของที่ดินทำการเกษตร
- เป็นที่ราบ เป็นที่ดอน
- เป็นพื้นที่ลาดเชิงเขา เป็นที่ลุ่ม
- อื่น ๆ ระบุ -----
- 2.7 ท่านขายที่ดินของท่านหรือยัง
- ขายแล้ว ระบุจำนวน ----- ไร่ เหลือจำนวน ----- ไร่
- ยังไม่ได้ขาย อื่นๆ ระบุ-----
- 2.8 ถ้าท่านยังไม่ขายที่ดิน ท่านใช้ที่ดิน
- ทำการเกษตรอยู่ ให้เช่าทำอย่างอื่น ระบุ -----
- ให้ผู้อื่นเช่าทำการเกษตร ปลอยทิ้งไว้
- ทำกิจกรรมอย่างอื่น ระบุ -----

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.9 การใช้เครื่องมือและเครื่องจักรกลของตนเองทำการเกษตร

- รถไถเดินตาม
- แทรกเตอร์
- เครื่องจีดดา
- รถอีแต๋น
- เครื่องสูบน้ำ

2.10 ลักษณะปัญหาทางการเกษตร

-ปริมาณน้ำใช้เพื่อการเกษตรของท่านเป็นเช่นไร

- มีน้ำเพียงพอกับการผลิตทั้งปี
- มีน้ำใช้บ้างแต่ไม่เพียงพอกับการผลิต
- ขาดแคลนน้ำไม่มีน้ำใช้ในการเกษตร
- อื่นๆ ระบุ-----

-แหล่งน้ำที่ท่านใช้ในการเกษตร ได้มาจากที่ใด

- น้ำฝนตามฤดูกาล
- ระบบคลองชลประทาน แม่น้ำ
- น้ำในสระ บ่อ หรือหนองน้ำที่ขุดไว้
- อื่นๆ ระบุ-----

-ท่านเคยประสบภัยใดดังต่อไปนี้หรือไม่

- พื้นที่ทำการเกษตรถูกพายุน้ำท่วม
- พื้นที่ทำการเกษตรถูกไฟป่าเผาผลาญ
- เกิดภัยแล้งฝนไม่ตก
- ไม่เคยประสบภัยใดๆ
- อื่นๆ ระบุ-----

-ผลผลิตทางการเกษตรที่ท่านผลิตได้แต่ละปี

- ได้ปริมาณสูง
- ผลผลิตต่ำ

-ส่วนใหญ่ท่านขายผลผลิตการเกษตร โดยวิธีใด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- นำไปส่งขายเองตามตลาด
- ขายให้กับกลุ่มหรือสหกรณ์
- มีพ่อค้าเข้าไปรับซื้อในหมู่บ้าน
- ขายโดยวิธีตกเจียว
- อื่นๆ ระบุ-----

- ราคาผลผลิตที่ท่านได้รับ มีลักษณะเป็นเช่นไร .

- ราคาดีมาก
- ราคาต่ำ

- ท่านประสบปัญหาในการเกษตรอย่างไรอีกบ้างนอกจากที่กล่าวมา

1. -----
2. -----
3. -----

2.11 ก่อนที่จะออกมาทำงานก่อสร้างท่านมีหนี้สินหรือไม่

- ไม่มี
- มี

2.12 สาเหตุของการมีหนี้สิน

- สร้างบ้าน ซื้อเครื่องใช้ภายในบ้าน
- ซื้อรถยนต์
- ซื้อเครื่องมือเครื่องจักรกลเกษตร
- ซื้อมอเตอร์ไซด์
- ซื้อปัจจัยการผลิตการเกษตรเช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์
- เพื่อรักษาพยาบาลคนในครอบครัว

2.13 ท่านตั้งใจมาทำงานก่อสร้างโดยตรงหรือไม่

- ตั้งใจ
- ไม่ตั้งใจ

2.14 ประเภทงานที่คนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านไปทำกันเป็นงานอะไร

- งานในโรงงานอุตสาหกรรม
- งานก่อสร้าง
- งานบริการหรือรับจ้างอื่น ๆ

2.15 ใครเป็นคนติดต่อหรือหางานให้ทำ

- ทำเอง
- สำนักงานจัดหางานติดต่อให้

เอกสารนี้เป็นเอกสารตัวอย่างเพื่อใช้ในการใช้งานเพื่อศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อื่นๆ ระบุ-----

2.16 ข้อผูกพันกับบริษัทรับเหมาก่อสร้างครั้งนี้

- มีข้อตกลงกับบริษัทหรือผู้รับเหมา
- มีหนี้สินทางบริษัทหรือผู้รับเหมา
- เป็นเครือญาติกับผู้รับเหมา หัวหน้างาน
- ไม่มีข้อผูกพัน

2.17 ก่อนการเข้ามาทำงานก่อสร้างท่านคิดว่าจะเข้าไปทำงานที่ใดเป็นอันดับแรก

ที่จังหวัด-----

2.18 ท่านมีความรู้ความชำนาญทางด้านช่างก่อสร้างอยู่แล้วหรือไม่

- ไม่มี
- มี เนื่องจาก _____

2.19 ท่านมีความพึงพอใจที่ไปทำงานก่อสร้างนอกหมู่บ้านหรือไม่

- พึงพอใจ
- ไม่พึงพอใจ

2.20 ท่านถูกกระตุ้นหรือถูกบีบบังคับจากครอบครัว และท้องถิ่นเดิมก่อนมาทำงานก่อสร้าง

- ถูกบังคับจากพ่อแม่พี่น้องให้มาทำงาน
- ถูกเพื่อนบ้านหรือคนอื่นดูถูกเหยียดหยามว่าจน
- มีภาระหนี้สิน
- สมัยครใจมาทำเอง

2.21 ท่านมีความคาดหวังในการออกมาทำงานอย่างไร

- เพราะต้องการออกมาแสวงหาโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และการมีชีวิตที่ดีกว่า
- ต้องการออกมาท่องเที่ยวหาประสบการณ์
- ต้องการความร่ำรวยเพื่อบริโภคลิขิตของราคาแพง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**ตอนที่ 3 : ปัญหาจากการเป็นคนงานก่อสร้างและการมีส่วนต่อการประกอบอาชีพ
เกษตรที่มือยูเดิม**

3.1 ท่านได้รับอันตรายจากการทำงานก่อสร้างบ้างหรือไม่

- ไม่เคย เคย ระบุ 1. _____
2. _____
3. _____

3.2 ท่านพอใจในงานก่อสร้างที่ทำเพียงใด

- พอใจ ไม่พอใจ

3.3 ท่านมีปัญหาการได้รับค่าจ้างหรือไม่

- ไม่มี มี ระบุ 1. _____
2. _____
3. _____

3.4 ท่านคิดว่าขณะทำงานก่อสร้างต้องประสบปัญหาอะไรอีกบ้าง ระบุเรียงตามลำดับ

1. _____
2. _____
3. _____

3.5 ท่านได้กลับไปเยี่ยมเยียนครอบครัวในท้องถิ่นเดิมเป็นครั้งคราวปีละ _____ ครั้ง

3.6 รายได้จากการก่อสร้างเพียงพอกับรายจ่าย หรือไม่

- เพียงพอ แต่ไม่เหลือเก็บ
 เพียงพอ และเหลือเก็บ
 ไม่เพียงพอ เพราะ _____

3.7 ท่านได้ส่งเงินกลับไปให้ที่บ้านบ้างหรือไม่

- ส่ง ไม่ได้ส่ง

3.8 ท่านส่งเงินไปให้ที่บ้านเพื่อ

- เพื่อชำระหนี้สิน
 เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน
 ซื้อปัจจัย, อุปกรณ์เครื่องมือทางการเกษตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อื่นๆ (ระบุ)-----

3.9 มีการเก็บออมทรัพย์สำหรับตัวเองและครอบครัวโดย

- เก็บไว้เป็นเงินสด   ซื้อทองรูปพรรณ
 ฝากธนาคาร   เล่นแชร์
 ผ่อนส่งบ้าน ที่ดิน สิ่งของเครื่องใช้อื่นๆ
 ไม่มีการเก็บออมเลย

3.10 ท่านได้กลับไปช่วยทางบ้านทำการเกษตร หรือไม่

- ได้กลับ   ไม่ได้กลับ เพราะ-----

3.11 ท่านมีความประสงค์ที่จะกลับไปทำการเกษตรเดิมหรือไม่

- ไม่กลับ   กลับ

3.12 ท่านมีแผนการทำงานก่อสร้างอย่างไร ก่อนกลับไปทำการเกษตรที่บ้านเดิม

- ทำงานก่อสร้างเก็บเงินก่อนสักระยะ
 ทำงานก่อสร้างไปจนกว่าจะถึงฤดูกาลผลิต
 ทำงานก่อสร้างไปจนกว่าจะทำไม่ไหว
 ไม่ทราบหรือไม่แน่นอน
 อื่นๆ (ระบุ)-----

3.13 ท่านมีแผนการและโครงการทำการเกษตรในอนาคตหลังเลิกจากทำงานก่อสร้างแล้ว
อย่างไร

- 1.-----
2.-----
3.-----

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้